

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Vstup do manželství. Možnosti příprav na životní změnu.

Bc. Cicáková Markéta

Diplomová práce

2017

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 3. 2017

Bc. Markéta Cicáková

Chtěla bych poděkovat Mgr. Adrianě Sychrové, Ph.D., za odborné vedení mé diplomové práce, cenné rady a odborný dohled. Dále bych chtěla poděkovat organizacím a manželským párům, které se podělily o své zkušenosti s kurzy příprav na manželství.

ANOTACE

Ústředním tématem diplomové práce je průběh přípravy na manželství a její obsah. Práce se zaměřuje na tři druhy příprav – vzdálenější, bližší a bezprostřední. Pozornost je upírána zejména na organizace pořádající předmanželské kurzy. Při zpracování práce je použita metoda obsahové analýzy.

KLÍČOVÁ SLOVA

Rodina, manželství, příprava na manželství, snoubenecká příprava, partnerství, vztahy

TITTLE

Getting into marriage. Options how to prepare for a life change.

ANNOTATION

The central theme of this thesis is the process of preparation for marriage and its contents. This thesis focuses on three types of preparation – remote, proximate and immediate. Attention is denied to particular organizations organizing a preparation programs for engaged couples. It is used method of content analysis.

KEY WORDS

Family, marriage, preparation for marriage, spousal preparation, partnerships, relationships

Obsah

Úvod.....	7
1 Metodologie práce	9
1.1 Cíl výzkumu	9
1.2 Výběr zdrojů výzkumu.....	10
1.3 Analýza a interpretace dat.....	11
2 Rodina	12
2.1 Novověká rodina	13
2.2 Současná rodina – znaky a prognózy	14
3 Výběr partnera	17
3.1 Teorie výběru partnera	18
4 Manželství.....	23
4.1 Legislativa.....	23
4.2 Manželství jako svátost.....	25
4.3 Kodex kanonického práva.....	26
5 Příprava na manželství.....	28
5.1 Metodika přípravy.....	30
5.1.1 Rozhovor a setkání.....	32
5.2 Lektoři a poradenství.....	36
5.3 Manželské večery.....	39
5.4 Manželská setkání	40
5.5 Průběh přípravy v oslovených církevních organizacích	41
5.5.1 Arcibiskupství pražské, Pastorační středisko – Centrum pro rodinu	42
5.5.2 Centrum pro rodinu Zlín	43
5.5.3 Rodinné centrum Emanuel	44
5.5.4 Hana a Petr Imlafovi	45
5.5.5 Radka a Pavel Brahovi	46
5.5.6 Centrum pro rodinu a sociální péči	46
5.5.7 Shrnutí.....	48

6	Příprava na manželství v zahraničí	50
6.1	Polská republika	50
6.2	Spojené státy americké.....	52
6.3	Liguori publications	53
7	Příprava na manželství ve škole.....	55
7.1	Příprava na manželství a rodičovství na Slovensku.....	58
8	Příprava na manželství v rodině.....	60
9	Shrnutí.....	64
	Závěr.....	67
	Seznam použité literatury.....	69

Úvod

Pro téma příprav na manželství jsem se rozhodla poté, co jsem od svých vrstevníků zakládajících rodinu slýchala, s jakými věcmi se v manželství a rodičovství potýkají a proč je na ně nikdo nepřipravil. Přivedli mne tak na myšlenku, zda a jak se dá na manželství připravit a kdo nám s tím může pomoci.

Práce „*Vstup do manželství. Možnosti příprav na životní změnu*“ se zabývá analýzou obsahu předmanželských příprav. V současné době máme různé formy předmanželských příprav a také volbu, zda chceme civilní nebo církevní sňatek. Dříve tomu tak nebylo. Až do roku 1919 byly povinné církevní sňatky. Dnes, když si zvolíme církevní sňatek, tak si můžeme vybrat i formu snoubenecké přípravy – sezení s farářem nebo kurz uspořádaný nějakou organizací. Bohužel jsem nenalezla žádné způsoby přípravy před civilním sňatkem. Tento typ příprav nikdo nenabízí, a to ani psychologové, pedagogové, školy, univerzity nebo neziskové organizace. Nalezla jsem pouze přípravu před církevním sňatkem, proto píšu právě o této přípravě.

V práci se snažím najít odpověď na otázku „Jak probíhá příprava na manželství?“ Nezájímám se jen o tzv. bezprostřední přípravu před manželstvím, ale popisuji i průběh přípravy ve škole a v rodině. Cílem diplomové práce je seznámit s průběhem předmanželských příprav. Zajímá mne jak jejich obsah, tak i forma, v jaké jsou organizovány. Mým cílem nebylo popsat jen teoretický průběh příprav, ale zaměřila jsem se i na konkrétní organizace, kde jsem zjišťovala, jak přípravy opravdu v praxi probíhají.

Práce je rozdělena do několika větších kapitol, které s přípravou na manželství přímo souvisí, poté jsou v práci obsaženy i kratší podkapitoly, které celou problematiku příprav na manželství dokreslují a obohacují ji o zajímavé poznatky. Pro zpestření práce jsem také zařadila kapitolu o přípravách v zahraničí. Vše jsem zpracovávala metodou obsahové analýzy.

Zprvu se věnuji tématu rodiny a jejího vlivu na dítě. Rodina je jedním z témat přípravy na manželství, nemohla jsem ji tedy ve své práci opomenout. Poté přecházím ke kapitole o výběru partnera. Vybrat si toho správného partnera není nic jednoduchého, je to proces, který ovlivňuje celý náš život. To, s kým trávíme svůj čas, s kým zakládáme rodinu, koho si vezmeme nebo s kým se naopak neshodneme.

To vše nás může kladně či negativně ovlivnit a posunout nás v životě jiným směrem. Důležitost tohoto tématu dokazuje existence mnoha teorií, jak si správně vybrat partnera či, jak při výběru partnera nevědomě postupujeme.

Samotné kapitole o přípravě na manželství předchází seznámení s tím, co je to manželství a jak je manželství zakotveno v legislativě ČR a v Kodexu kanonického práva. Poté již přecházím k samotnému průběhu příprav. Přípravu dělím do tří fází – na přípravu vzdálenější, bližší a bezprostřední. Do vzdálenější přípravy patří příprava ve škole a v rodině, která je v této práci též obsažena. Nejedná se však přímo o církevní přípravu.

Při výběru zdrojů jsem přihlížela čistě k obsahu a jeho aktuálnosti pro dnešní dobu, nikoli na rok vydání. I ve starších publikacích se totiž dají nalézt relevantní informace pro toto téma. Důležité je jen informace dobře zhodnotit. Použila jsem například knihu Na cestu do manželství od Kadlecové, která je z roku 1976. Tato kniha je samozřejmě zatížená dobou, ve které vznikla, avšak informace, které jsem z ní načerpala, jsou nadčasové, protože cíl příprav na manželství je v tehdejší i současné době stejný – připravit mladé lidi na budoucí život v partnerství, manželství a rodičovství. Dále jsem používala církevní dokumenty, které připravám na manželství udávají určitý řád a metodiku, jak by měla příprava správně probíhat. Pracuji například s Familiaris consortio, apoštolskou adhortací Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981, se Směrnici ČBK pro přípravu na svátost manželství nebo s textem od Alfonsa Kardinala Lópeze Trujilla.

1 Metodologie práce

1.1 Cíl výzkumu

Název diplomové práce byl zvolen „*Vstup do manželství. Možnosti příprav na životní změnu.*“ Cílem práce je deskripce a explanace přípravy na manželství. Zjišťuji, jak probíhá a kdo ji organizuje. K účelům této práce jsem zvolila metodu obsahové analýzy, která je založená zejména na kompilaci a komparaci odborné literatury, dokumentů či jiných relevantních zdrojů. Dokumenty jsem vybírala dle metody nepravděpodobnostního záměrného výběru. Určila jsem si znaky, dle kterých budu dané dokumenty vyhledávat. Vybrala jsem tato klíčová slova: rodina, manželství, příprava na manželství, partnerství, snoubenecká příprava a vztahy. Poté následovalo stanovení cílů a prostudování příslušné literatury. Výzkum probíhal v průběhu podzimu roku 2016.

Položila jsem si základní deskriptivní výzkumnou otázku: **„Jak probíhá příprava na manželství?“**

Dalšími podotázkami mého výzkumu jsou:

- Kdo organizuje přípravu na manželství?
- Komu je příprava na manželství určena?
- Jaký je obsah přípravy na manželství?
- Jaké vzdělání má lektor kurzů přípravy na manželství?
- Jak probíhá příprava na manželství ve školách?

1.1. Obsahová analýza

Nekvantitativní obsahová analýza se nevyjadřuje v žádných počitatelných ukazatelích. Uskutečňuje se nejrůznějšími způsoby, od jednoduchých rozborů až po hluboké interpretace. Tato obsahová analýza má dlouhou tradici, která započala výkladem náboženských a literárních textů. U kvantitativní obsahové analýzy se vyjadřuje frekvence prvků textu, pořadí nebo stupeň. V této práci využívám metodu nekvantitativní obsahové analýzy.

Postup práce:

- Vymezení základního souboru – všechny dokumenty týkající se naší problematiky

- Vymezení významové jednotky – téma
- Stanovení analytických kategorií – musí být přiměřeny zkoumanému problému, musí být vyčerpávající
- Interpretace – vysvětlení¹

1.2 Výběr zdrojů výzkumu

Obsahovou analýzu jsem si rozdělila do dvou fází. V první fázi zpracovávám dokumenty, ve druhé kontaktuji organizace. V první fázi projektu bylo nutné nashromáždit všechny dostupné podklady, poté je důkladně prostudovat a zhodnotit jejich relevanci vzhledem k tématu. Po vyhodnocení jsem vhodné zdroje začala zpracovávat. Vzhledem k potřebám této práce jsem se nezaměřovala jen na tištěné dokumenty, ale pracovala jsem i s relevantními elektronickými zdroji, které měly pro práci též obohacující přínos.

V druhé fázi práce jsem prostřednictvím písemné elektronické komunikace oslovila organizace a manželské páry, které přípravu na manželství organizují. Doptávala jsem se jich na těchto 8 otázek:

1. Kdo organizuje předmanželské kurzy?
2. Komu jsou tyto kurzy určeny?
3. Jaký je rozsah/časový plán kurzu?
4. V jakém prostředí kurzy probíhají?
5. Jaké mají lektori vzdělání?
6. Jaké jsou „učební osnovy“/témata kurzu? (literatura, vlastní osnova?)
7. Jaký je stanovený maximální počet účastníků kurzu?
8. Je kurz zpoplatněný nebo bezplatný?

Rozeslala jsem 10 e-mailů českým organizacím a 10 e-mailů americkým organizacím. Organizace byly vybrány metodou záměrného výběru, do internetového vyhledávače jsem zadávala klíčová slova: snoubenecká příprava, příprava na manželství, kurz přípravy na manželství, snoubenci, manželství a partnerství. Zpět se mi vrátilo 6 e-mailů z Čech a 3 z USA.

---

¹ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva a Vendula Hlavatá. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. s. 117. ISBN: 978-80-7315-185-0.

1.3 Analýza a interpretace dat

Po prostudování relevantních zdrojů jsem si roztřídila informace do těchto kategorií: rodina, výběr partnera, manželství, příprava na manželství, vztahy, rodinná výchova a sexuální výchova. Protože některé zdroje obsahovaly totožné informace nebo nebyly tyto informace dostatečně vyčerpávající, ale pouze povrchní a okrajové, třídila jsem data dále. Některá data také nebyla přiměřena zkoumanému problému, ty jsem též roztřídila. Ze získaných výsledných dat jsem utvořila text, který interpretuje cíle této práce.

2 Rodina

Přirozeným modelem rodiny jsou rodiče a jejich děti, popřípadě ještě prarodiče. Tento model je stabilní ve většině společností i v čase. Hlavním smyslem rodiny je převážně její reprodukční funkce. Rodina je důležitá pro udržení lidstva, protože je základní jednotkou společnosti předávající informace dalším generacím. Rodina je prvním modelem společnosti, se kterým se dítě setkává a kterým je ovlivněno. Rodina nás reprodukuje jako organismus, ale i jako kulturní bytost. Rodina má však i jiné důležité funkce, např. sociálně-ekonomickou, ochrannou, výchovnou, rekreační a emoční. Jistě by se daly nalézt i další funkce, ale tyto patří mezi ty nejzákladnější a nejdůležitější. Dítě je na své rodině závislé, potřebuje uspokojovat základní potřeby a žít ve stabilním prostředí v přítomnosti stabilních osob. Proč je pro nás ale rodina tak důležitá? Rodina nám dává totožnost, formuje nás – díky ní získáváme svůj prvotní pohled na svět, představy o životě (pracovní uplatnění, manželství, hodnoty atd.), rozšiřuje naše sociální pole a také získáváme určité povědomí o tom, kdo jsme. Křestní jméno získáváme volbou rodičů, ale příjmení nám dává příslušnost k dané rodině.²

I když se to na první pohled může zdát nedůležité, tak opak je pravdou. Vědomí toho, kam patřím, utváří naši identitu a nenalezení identity může vést k neschopnosti komunikovat, navazovat sociální vazby nebo až k sociálně patologickým jevům. Problematika identity je nejpatrnější v dospívání, kdy si tvoříme svůj hodnotový systém. Je to také doba, kdy se učíme hledat, utvářet a rozhodovat se o svých závazcích. Rodina nemá smysl jen pro dítě, ale i pro rodiče. Starost o členy své rodiny je víc než starost o sebe. Staráním se o dítě přesahujeme horizont našeho života. Se svými dětmi rodič opět prožívá své vlastní dětství, má možnost se poučit, opravit chyby, jichž se dopouštěli jeho rodiče. Rodina ovšem není jen o radostech, ale také o starostech. To, co děláme má pro nás větší cenu, když je to ohodnoceno právě rodinou. Rodina tak může přinášet i stres. Pro rodiče může být stresující i to, že musí být dětem neustále na blízku, i když jsou unavení, nemocní nebo prostě jen nemají momentálně náladu něco řešit. Dítě pak může například stresovat tlak rodičů a okolí na jeho výkony, ať již školní, sportovní nebo jiné.³

---

² MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. s. 10. Studijní texty; sv. 3. ISBN: 80-901424-7-8.

³ Tamtéž, s. 11.

Měli bychom se vzájemně pokusit tyto stresy eliminovat. Malému dítěti asi sotva vysvětlíme, že jsme jenom lidi, kteří prostě nejsou dokonalí a také pociťují únavu. Dospívajícím se to můžeme pokusit vysvětlit, ale těžko říct, jak se k této informaci v probíhající pubertě postaví, a zda to nebude spíše kontraproduktivní. Přesto bychom měli o svých pocitech a problémech mluvit a nedusit je v sobě. I rodiče mají právo si postěžovat. Na druhou stranu by si i rodiče měli dát pozor na to, aby své dítě zbytečně nestresovali svými nároky. Jako častou chybu rodičů vidím projekci vlastních snů do činnosti dítěte. Někteří rodiče si prostřednictvím svých dětí plní své sny a neuvědomují si, že dítě tuto činnost dělat nechce. Nechce hrát fotbal, závodně tancovat, stát se doktorem apod. Rodičovo nadšení z této činnosti může na dítě vyvíjet obrovský tlak, které dítě ve finále nemusí ustát.

2.1 Novověká rodina

Novověk je významný pro svou revoluci za občanskou rovnost. Postupem času vznikají práva žen a rozpadá se patriarchální model rodiny, což je velký obrat v dějinách rodiny. Dříve byly potřeby členů rodiny podřízeny hospodářským zájmům. Nyní jsou prioritou práva a svobody každého člověka. Další změnou v rodině bylo uzákonění rozvodu v roce 1792. Muž měl po rozvodu nárok na své mužské potomky, pokud byli starší 7 let a žena byla rozvodem ekonomicky znevýhodněna. Tento zákon byl však v roce 1816 Napoleonem zrušen.⁴

Povinná školní docházka odváděla děti z větší části dne od svých rodin a udržení rodinného hospodářství bylo proto stále obtížnější. I to je jeden z důvodů, proč se obyvatelstvo vlivem industrializace začalo soustřeďovat do měst. V 19. a 20. století už nepracovali jenom muži, ale i ženy (někde i děti), muž tak přestal být jediným živitelem rodiny a jeho prestiž začala klesat. Ve 20. století prochází rodina největší změnou, byla vynalezena antikoncepce a člověk se tak vymkl z rukou přírodě. Nyní si mohli lidé korigovat počet dětí nebo se i rozhodnout, že děti mít nebudou.⁵ Sňatky přestaly být domluvené, výběr partnera byl svobodný a souhlas rodičů se stal už jen dodatečnou formalitou. Rodina se v této době stává útočištěm před veřejným

---

⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. s. 23–24. Studijní texty; sv. 3. ISBN: 80-901424-7-8.

⁵ MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. s. 21. ISBN: 80-7178-624-1.

prostorem, rodinné vazby jsou nezrušitelné a nesměnitelné. Pro industriální společnost platí tyto trendy v rodině:

1. tendence odkládat sňatky a plození dětí na později
2. tendence zakládat rodinu neformálně (bez sňatku)
3. zvyšování rozvodovosti
4. neochota po rozvodu vstupovat do dalších sňatků
5. tendence omezovat počet dětí v rodině nebo nemít děti
6. prodlužování doby, kdy rodiče a děti bydlí spolu (Evropa)
7. sílící prosazování individuality nad zájmy rodiny⁶

2.2 Současná rodina – znaky a prognózy

Současná rodina se neustále vyvíjí a reaguje na společenské a ekonomické změny. Zmiňují znaky současné rodiny uváděné Šulovou, některé tyto znaky jsou totožné s výše uvedenou charakteristikou novověké rodiny dle Matouška:

- a) Absence očekávání trvalosti vztahu. Jedinec nechce riskovat a nechce se obětovat v zájmu rodiny. Existuje spousta alternativ pro společné soužití s volnějším vztahy.
- b) Nízká stabilita rodiny.
- c) Odklad uzavření prvního manželství do vyššího věku, především od 30 let věku.
- d) Odsouvání rodičovství na pozdější období. V důsledku těchto rozhodnutí dochází ke snižování porodnosti a ke stárnutí populace. Odsouvání rodičovství zapříčiňuje neochota měnit zaběhlý životní styl, opuštění kariéry.
- e) Intimní vztah, a i trvalé partnerství bez vazby na jeho přirozené možné důsledky – chybí vnitřní hodnocení partnera jako potenciálního rodiče mého dítěte⁷

---

⁶ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. s. 23–24. Studijní texty; sv. 3. ISBN: 80-901424-7-8.

⁷ ŠULOVÁ, Lenka. *Partnerské vztahy, manželství a rodičovství*. [online]. Sborník z kongresu Pardubice 2007. [cit. 2016–10–18] Dostupné z: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cisloclanku=2008020102>.

Když už zmiňuji charakteristické znaky rodiny, nelze nezmínit i Giddense, kterému se i přes diverzitu (kulturní, organizační, třídní, sexuální atd.) rodinných forem podařilo dát dohromady několik znaků charakterizujících evropskou rodinu.

- a) Monogamie ukotvena v zákoně
- b) Idea romantické lásky
- c) Moderní rodina patrilinéární a neolokální
- d) Moderní rodina nukleární⁸

Mnoho mužů a žen dnes žije ve stabilních párech, jedná se o osobní závazek a vzájemnou důvěru. Žijí v manželství nebo také nesezdání. Existuje ale i trend tzv. singles. Jak již napovídá název, jsou to lidé, kteří žijí sami. Mezi faktory ovlivňující vznik singles se řadí trend pozdějších sňatků, zvyšování podílu starších lidí v populaci a rostoucí rozvodovost. Žít sám však znamená v různých obdobích našeho života něco jiného. Mezi 20. a 30. rokem to podle Giddense znamená neuzavřené manželství. Ve 35 letech neprošla manželstvím menšina osob. Mezi 35-50 lety může být člověk sám z důvodu rozvodu nebo se právě nachází mezi dvěma po sobě jdoucími manželstvími. Po 50 letech věku se může jednat o ovdovění. Další formou soužití této doby je registrované partnerství, které se v posledních letech stává trendem západoevropských zemí. Registrované partnerství uzavírají osoby stejného pohlaví, je to tedy druh homosexuálního svazku, avšak jedná se stále o partnerství, nikoli manželství. Výhodou v těchto partnerstvích je větší rovnost mezi partnery, domluva o parametrech vztahu a jeho fungování, sdílení povinností. V heterosexuálních vztazích mají partneři své charakteristické role (př. žena vaří, muž seká trávu atd.), v homosexuálních vztazích genderové role nejsou.⁹

Současné prognózy pro rodinu, které uvádí Matoušek, se zaměřují na dvě poměrně nepříznivé vize. Za prvé, slábnou rodinná pouta. Manželé jsou spolu krátce a každý z nich si udržuje svůj okruh zájmů, který nesdílí s nikým z rodiny a orientuje se jen na svůj blahobyť. Muž a žena jsou v manželství zcela rovnoprávní. Stát přebírá více funkcí, které měla dříve tradiční rodina.¹⁰ V současné době rodiče často přenechávají zodpovědnost za výchovu svého dítěte na vzdělávacích institucích,

---

⁸ GIDDENS, Anthony a SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2013. s. 315. ISBN: 978-80-257-0807-1.

⁹ Tamtéž, s. 340.

¹⁰ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. s. 25. Studijní texty; sv. 3. ISBN: 80-901424-7-8.

kteře vřak mají za úkol dítě primárně vzdělavat, nikoli vychovávat. Největří výchovný vliv by měla mít právě rodina, poté až ostatní instituce.

Druhá vize hovoří o klesající mužské roli v rodině. Ženy už se nechtějí mužům přiblížit a vyrovnat, ale naopak se od nich chtějí co nejvíce liřit (mnohdy až úplně distancovat). Dojde-li k tomuto předpokladu, tak to jistě nukleární rodinu zcela zničí. Instituce manželství by poté ztratila smysl, plození dětí by se stalo transakcí mezi zdravotním zařazením a ženou a muž by se stal pouze dárcem genetického materiálu.¹¹

Pokud má být druhá vize reálnou a muž pro nás bude pouze dárcem genetické informace, je to pro mě velmi znepokojující. Odjakživa je přirozené, že rodinu tvoří máma a táta. Dítě mají vychovávat oba rodiče. Samozřejmě, ne vždy je soužití dvou lidí harmonické, dochází k rozchodům a rozvodům, ale aby se primárně rodily děti s tím, že budou vychovávány pouze matkou, není přirozené, ani moudré. Dítě potřebuje jak ženský, tak mužský vzor, ten mužský hlavně potom chlapci. Obávám se vřak, že vzhledem k náročnosti nalézt si partnera na celý život a vzhledem k povrchním vztahům současné společnosti bude využívání zdravotnických služeb při reprodukci časté. Ženy v určitém věku dospějí k tomu, že chtějí mít děti, ale nebudou mít partnera nebo si uvědomí, že současný partner není tím pravým, s kým by děti chtěly a uchýlí se právě k této možnosti.

---

¹¹ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. s. 25. Studijní texty; sv. 3. ISBN: 80-901424-7-8.

3 Výběr partnera

Najít partnera tzv. na celý život není nic jednoduchého. Partnerský vztah je poměrně široký pojem týkající se soužití dvou jedinců, a to včetně jedinců homosexuálních.¹² Pravidla pro výběr partnera jsou v tradiční a moderní společnosti odlišná. V tradiční společnosti byl výběr partnera doménou rodičů. Výběr se tedy orientoval hlavně na ekonomické zájmy rodiny. Dále se v tradiční společnosti většinou vdávaly dívky dle pořadí narození, tzn. nejdříve nejstarší, prostřední, pak nejmladší. V současnosti se již na toto pořadí nehledí. Rodiče v moderní společnosti stojí při výběru v pozadí, partneři uzavírají sňatek na základě své vlastní volby. Dochází tak k přechodu od sňatku z rozumu ke sňatkům z lásky.¹³

Giddens v souvislosti s moderní dobou a sňatky z lásky zavádí pojem čistý vztah. Tento čistý vztah je založen právě na romantické lásce, nikoli na sociálních a ekonomických podmínkách. Láska vyjadřuje vzájemnost a fyzickou sounáležitost. Vztahy nejlépe fungují, když před sebou dva příliš mnoho netají. „*Dobrý vztah je partnerstvím sobě rovných, v němž obě strany mají rovná práva i povinnosti.*“¹⁴

První etapou milostného vztahu je zamilovanost. Jedná se o povrchní okouzlení, ke kterému patří idealizace dotyčného a tzv. „slepota,“ tedy nemožnost vidět dotyčného realisticky. Ze zamilovanosti se může, ale také nemusí vyvinout láska a milostná intimita. Někteří nejsou schopni po ochladnutí zamilovanosti přijmout realitu a nově objevené zlovyky partnera a se slovy „nejsi ten pravý“ partnera opustí.¹⁵ Postmoderní společnost vztahy a výběr partnera ještě trochu pozměnila. V této době již není v popředí romantická láska, lidé chtějí naopak získat co nejvíce sexuálních zkušeností. Netouží vázat se na jednoho partnera.¹⁶

---

¹² ŠULOVÁ, Lenka. *Partnerské vztahy, manželství a rodičovství*. [online]. Sborník z kongresu Pardubice 2007. [cit. 2016–10–18] Dostupné z: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cisloclanku=2008020102>.

¹³ SINGLY, François de. *Sociologie současné rodiny*. Překlad Stanislav Štech a Ludmila Šašková. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. s. 62. ISBN: 80-7178-249-1.

¹⁴ GIDDENS, Anthony a SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2013. s. 308. ISBN: 978-80-257-0807-1.

¹⁵ ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Vyd. 2., přeprac., V Portálu 1. Praha: Portál, 2004. s. 251. ISBN: 80-7178-829-5.

¹⁶ KATRŇÁK, Tomáš. *Moderní partnerské vztahy a jejich proměna v pozdní době modernity*. [online]. Sociologický časopis, Vol. 36, No. 3. s. 314. [cit. 2016–10–18] Dostupné z: http://fsslv.fss.muni.cz/~katrnak/articles/moderni_partnerske_vztahy.pdf.

3.1 Teorie výběru partnera

Determinovaností volby partnera se zabýval již S. Freud, ten rozlišil ve své studii z roku 1914 dva modely výběru partnera. V prvním je hledána osoba, která by nahrazovala matku. Tento model Freud nazývá analytická nebo také závislostní volba. Druhým modelem je volba narcistní, kdy jedinec směřuje k tomu, aby v druhých lidech miloval sám sebe. Podle Freuda bývá první volba častější u žen, druhá u mužů. Analytická volba vede k tomu, že muž bude milovat ženu, která ho bude opečovávat. Žena potřebuje někoho, kdo ji ochrání. Narcistní volba má čtyři varianty. Lze milovat toho, kdo 1) je stejný, jako jsem já, 2) je takový, jakým jsem byl dříve, 3) je takový, jaký bych chtěl být, 4) lze ve druhém milovat určitou část sebe sama.¹⁷

Psycholog Robert F. Winch přišel s modelem komplementarity potřeb, který uvádí, že při hledání protějšku vyhledáváme partnera, který maximálně uspokojí naše potřeby. Dále tvrdí, „že své osobní nedostatky napravujeme výběrem partnera, který je v těchto oblastech naopak silný“¹⁸ Winchův princip komplementarity upozorňuje na přitažlivost protikladů (např. dominantní X submisivní).¹⁹ Závisí však na tom, jaké vlastnosti jsou protikladné a jakým vlastnostem jedinec přikládá význam.²⁰ Platí tedy rčení „protiklady se přitahují“ nebo spíše „vrána k vráně sedá“? Coombsova teorie monogamie hodnot se zakládá právě na faktu, že se spolu nejlépe shodnou lidé, kteří mají podobné či stejné vlastnosti. Je zde totiž předpoklad, že tyto společné vlastnosti budou vést i k podobným zájmům, názorům a postojům.²¹

Alan Kerckhoff a Keith Davis vymysleli při výběru partnera dvoustupňovou teorii filtru. První stupeň je prověrka potencionálních partnerů, v této fázi odfiltrujeme pro nás nevhodné partnery. Ve druhém stupni zohledňujeme způsob námluv a dvoření se. Zajímá nás třída, věk, rasa, osobnostní rysy apod. Po těchto

---

¹⁷ PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000. s. 177. ISBN: 80-7239-039-2.

¹⁸ HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Překlad Irena Štěpaníková. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998. s. 82. Studium; 7. ISBN: 80-7178-198-3.

¹⁹ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. s. 101. Základy sociologie; sv. 8. ISBN: 80-85850-75-3.

²⁰ VÝROST, Jozef a SLAMĚNÍK, Ivan. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 298-299. Psyché. ISBN: 978-80-247-1428-8.

²¹ ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Vyd. 2., přeprac., V Portálu 1. Praha: Portál, 2004. s. 253. ISBN: 80-7178-829-5.

dvou stupních by nám měl zbýt menší okruh potencionálních partnerů, které nyní vybereme, podle již zmíněného principu komplementarity.²²

Bernard Murstein přišel s třístupňovou stimulus value role theory. První fází je "stimulus stage", tedy fyzická přitažlivost, pověst, temperament, dovednosti apod. Jednoduše bychom mohli říci, že nás dotyčný musí něčím zaujmout. Slovu "value" rozumíme jako hodnotovému stadiu – hledáme kompatibilitu našich a partnerových hodnotových vzorců o manželství, sexu, životních cílů apod. Když dvojice zjistí, že mají podobná hodnocení, mohou se rozvinout intenzivnější city než v prvním stadiu.²³ Třetí je "role," v této fázi si pár vzájemně prověřuje představy o výkonu rodinných rolí. Tato Mursteinova teorie v testování vychází poměrně úspěšně.²⁴

Sourozenecký duplikační princip Tomana je založen na komplementaritě sourozeneckých pozic partnerů v jejich původních rodinách, např. muž, který vyrůstal se starší sestrou, se nejvíce shodne s ženou, která vyrůstala s mladším bratrem. Další teorie je, že si mladý člověk vybírá partnera dle obrazu svých rodičů. Muž dle své matky, žena podle svého otce. Tento výběr je spíše bezděčný nežli záměrný.²⁵

Beckerova racionální teorie říká, že racionální osoba sežení nebo vdává, i když si je vědoma toho, že při pokračování výběru partnera by mohla najít ještě někoho lepšího. Náklady na další hledání by však mohly převýšit zisk z potenciálně lepšího partnera. Partnerství tedy vzniká v okamžiku, získají-li z něho obě strany to, co jim schází. Partnerství by nevzniklo, kdyby partneři získali jen to, co už dávno mají. Z této teorie vychází také Oppenheimerová, která výběr partnera přirovnává k hledání zaměstnání.²⁶

Přestože už rodiče nemají hlavní slovo při výběru partnera, mohou nás stále ovlivňovat. A to jak přímo, tak i nepřímo. Přímé ovlivňování je jasné – rodina nám do výběru mluví, snaží se nás směřovat apod. Nepřímý vliv je pro nás ale silnější,

---

²² MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. s 101-102. *Základy sociologie*; sv. 8. ISBN: 80-85850-75-3.

²³ PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000. s. 182. ISBN: 80-7239-039-2.

²⁴ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. s. 102. *Základy sociologie*; sv. 8. ISBN: 80-85850-75-3.

²⁵ ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Vyd. 2., přeprac., V Portálu 1. Praha: Portál, 2004. s. 253. ISBN: 80-7178-829-5.

²⁶ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. s. 102-103. *Základy sociologie*; sv. 8. ISBN: 80-85850-75-3.

jsme ovlivněni hodnotami a postoji naší rodiny a dle toho, v čem jsme vyrůstali, také hledáme budoucího partnera. Ztotožňujeme-li se s hodnotami naší rodiny, logicky si budeme chtít najít takového partnera, který tyto hodnoty bude sdílet s námi. Rodina může výběr partnera nepřímo ovlivnit i tím, v jakém prostředí žije, kam posílá děti do školy, jak tráví volný čas apod. „*Tím, že mohou ovlivňovat fyzické i sociální prostředí, v němž se jejich děti pohybují, ovlivňují rodiče i rozsah a charakteristiky jejich potenciálních partnerů*“²⁷

Další, co nás ve výběru může ovlivňovat, je sousedství a teritoriální blízkost. Teritoriální blízkostí při hledání partnera se zabýval James Bossard, který ve Filadelfii zjistil, že 1/3 snoubenců bydlí v těsném sousedství, maximálně 5 bloků vzdálena. Samuel Stouffer uváděl vzdálenost 1-2 km od bydliště. Do těchto výzkumů se nezapočítávají osoby dojíždějící za prací nebo studenti studující daleko od svého bydliště.²⁸

Michal Bozon a François Héran rozlišili tři typy míst, kde se mohou partneři seznámit – místa veřejná, rezervovaná či vybraná a místa soukromá. Veřejným místem mohou kina, obchodní domy, plesy apod. Vstup do rezervovaných či vybraných míst je podmíněn přijímacími zkouškami nebo určitým chováním – může se jednat o seznámení v práci či na univerzitě. Soukromým místem se rozumí setkávání v rodině nebo mezi přáteli.²⁹

MUDr. Plzák rozlišuje výběr emocionální a racionální. Emocionální výběr je podložený zásahem romantické lásky. Do emocionálního výběru patří výběr nahodilým setkáním, skupinový výběr a výběr řízený. Při výběru nahodilým setkáním můžeme svého budoucího partnera potkat na ulici, v parku, ve vlaku apod. Tedy všude, kde se pohybujeme náhodou nebo se záměrem se s někým setkat nebo se nechat „lapit.“ Skupinový výběr hovoří o tom, že žijeme v nějaké společenské skupině, tam se zamilujeme do jednoho z členů této skupiny a ucházíme se o jeho přízeň. Zde jsme

---

²⁷ MAREŠ, Petr. *Sňatkový trh – koncepty a modely: východisko výzkumu reprodukce rodin*. s. 88. IN Potočný, Tomáš, ed. a Mareš, Petr, ed. *Modernizace a česká rodina: sborník prezentací na sympoziu pořádaném ve dnech 15.-17. října 2003 Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně = Modernization and the Czech family: proceedings of the symposium organised by School of Social Studies Masaryk University Brno (15-17 October, 2003)*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2003. 348 s. Sociální studia. ISBN: 80-86598-61-6.

²⁸ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. s. 111. Základy sociologie; sv. 8. ISBN: 80-85850-75-3.

²⁹ SINGLY, François de. *Sociologie současné rodiny*. Překlad Stanislav Štech a Ludmila Šašková. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. s. 67. ISBN: 80-7178-249-1.

omezení ve své nezávislé volbě, protože podléháme sugesci skupiny. Řízeným výběrem je například návštěva seznamovací kanceláře, pročitání inzerce v novinách apod.³⁰

„*Princip racionálního výběru partnera pro manželství je určen sledem: vybrat, vyzkoušet a koupit.*“³¹ Nesmíme však zapomínat, že i my samy jsme jak subjektem, tak i objektem výběru. Vybírám a jsem vybírán. Další jevy, které nás ovlivňují při výběru partnera, jsou například věk, etnikum, náboženství a podobně.

Věková homogamie znamená, že mezi sebou uzavírají sňatek partneři s velmi podobným věkem. Manželství se považují za homogamní v případě, nepřesahuje-li věkový rozdíl mezi mužem ženou pět let.³² Věková homogamie se variuje historicky a mezi kulturami. Už bylo několikrát zmíněno, že byl sňatek uzavírán v rámci rodové a majetkové strategie, ženicha vybírali rodiče. Věk zde nehrál příliš roli, muž byl starší většinou o 5 až 15 let než žena. *"Kulturní vzorec předpokládající ženicha staršího, než nevěsta je založen v kombinaci biologického a sociálního vkladu partnerů za situace tradiční dělby rodinných rolí."*³³ Muž potřebuje čas, aby se ekonomicky establoval, a proto se většinou ženil až po třicítce. Nevěsty jsou však ve třiceti už za vrcholem plodnosti, proto se vdává po dosažení 20. roku.

V době, kdy si vzali výběr partnera jedinci do vlastních rukou, začal věkový rozdíl mezi partnery klesat. Jedním z důvodů poklesu věkového rozdílu je také vzrůst vzdělanosti žen a všeobecné rozšíření vysokoškolského vzdělání. *"Jak se přenáší hereditární důraz z ekonomického na kulturní kapitál, sblížují se rolová očekávání na muže a na ženu, klesá hodnota mateřství a velikost rodiny omezují jiné než biologické limity."*³⁴

I v současnosti se najdou společnosti, které zakazují rasově smíšené sňatky. Do 2. poloviny 90. let byl tzv. miscegenation zakázán dokonce i ve Spojených státech amerických, které se přezdívaly "tavící kotlík," protože tam žije mnoho etnik. Zákon zakazující rasově smíšené sňatky v roce 1967 Nejvyšší soud zrušil. Z evropských

---

³⁰ PLZÁK, Miroslav. *Klíč k výběru partnera pro manželství*. 2. vyd. Praha: Avicenum, 1989. s. 223-229. Rodinný kruh.

³¹ Tamtéž, s. 231.

³² FUČÍK, Petr. *Věková homogamie českých sňatků 1920–2000*. Sociologický časopis, Vol. 42, No. 4, s. 719–739. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

³³ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. s. 111. Základy sociologie; sv. 8. ISBN: 80-85850-75-3.

³⁴ Tamtéž, s. 111.

zemí je tradičně tolerantní ke smíšeným sňatkům Francie, Holandsko a Anglie. Jedná se o bývalé koloniální mocnosti, což není náhodou. Kolonisté v sexuální nouzi zakládali párová soužití s domorodými ženami, které si podle místních zvyků případně i kupovali.³⁵

Dříve byly nábožensky smíšené sňatky v Evropě pronásledovány. Ortodoxní katolíci ani Židé smíšená manželství neuznávali. Na druhou stranu rakouské zákonodárství tomu od roku 1812 nebránilo. Ze zákona byl však povinný církevní sňatek a katolická církev nábožensky smíšená manželství neuznávala. Konec tohoto utiskování skončil až v roce 1919, kdy byla zrušena povinnost církevního svazku.

V postmoderní společnosti nastává nová otevřenější a mobilnější doba. Staré bariéry mezi církvemi či etnickými skupinami jsou pomalu bourány. Zvýšená mobilita překonala teritoriální omezenost při výběru partnera. Lidé cestují za prací, za studiem a potkávají své partnery mimo své trvalé bydliště. Vzdělání se otevírá všem a zvyšuje se tak třídní heterogamie. Párování je orientováno na manželství a na založení rodiny – to však v současnosti už příliš neplatí.³⁶

Důležitost vzdělání při výběru partnera se u mužů a žen liší. Z výzkumu Mladé generace 1997 vyplynulo, že „(...) muži s vysokoškolským vzděláním nejsou co do úrovně vzdělání svých partnerek zdaleka tak „vyhranění“ jako ženy vysokoškolačky. Lze říci, že u žen vysokoškolaček, je výrazně vyšší pravděpodobnost, že jejich partner bude také vysokoškolačk, než je tomu u mužů.“³⁷

---

³⁵ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. s. 113. Základy sociologie; sv. 8. ISBN: 80-85850-75-3.

³⁶ Tamtéž, s. 115.

³⁷ HAMPLOVÁ, Dana, PIKÁLKOVÁ, Simona, 2002. *Manželství, nesezdaná soužití a partnerský vztah*. s. 144-145. IN Tuček, Milan, ed. a Mansfeldová, Zdenka, ed. *Současná česká společnost: sociologické studie*. Vyd. 1. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002. 381 s. ISBN: 80-7330-009-5.

4 Manželství

Co je to manželství? Jedná se o vztah muže a ženy, který je na rozdíl od partnerských vztahů veřejně deklarován. Je to typ závazku, kdy si dva slíbí lásku a věrnost. Manželé by si měli být vzájemnou oporou, měli by spolu sdílet nejen to dobré, ale i to špatné. Definic manželství je velké množství, každý autor ho definuje jinak. Vybrala jsem definici amerického antropologa Murphyho, který se na manželství dívá, dle mého názoru, neobvykle negativním úhlem pohledu, jenž by ale pro tuto práci mohl být též zajímavý a obohacující.

Podle Murphyho se jedná o jistý druh omezení nezávislosti a samostatnosti. Od ženy se očekává, že se celoživotně poddá muži, bude mu vařit, uklízet, starat se o děti, sexuálně ho uspokojovat apod. Muž má na oplátku své sexuální choutky omezit pouze na jednu ženu nebo alespoň nevěru tajit.³⁸ Nutno dodat, že tyto vlastnosti manželství již dávno nejsou platné. Ženy už se neomezují jen na roli domácí hospodyně, ale chodí také do práce, mají své zájmy, vzdělávají se apod. Mužské a ženské role se již v mnohém překrývají, někdy si muž a žena role dokonce vymění (např. muž na rodičovské dovolené a žena živitelka rodiny). Co se týče slibu věrnosti, tak ten je dokonce zanesen i v manželské smlouvě a je tedy pro oba manžele závazný. Manželství je právní a smluvní záležitost, u které je potřeba uznání, schválení. Legislativa pro manželství je zakotvena v občanském zákoníku, v části druhé – rodinné právo. Církevní náležitosti sňatku upravuje Kodex kanonického práva.

4.1 Legislativa

Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. v § 655 mluví o manželství takto: Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.³⁹ Manželství vzniká svobodnou vůlí muže a ženy, jenž spolu vstupují do společného svazku. Svatební obřad je veřejný a slavnostní a uskutečněný za přítomnosti dvou svědků. Máme dva druhy sňatků. Vstupují-li snoubenci do manželství před orgánem veřejné moci v přítomnosti matrikáře, jedná se o sňatek

³⁸ MURPHY, Robert Francis. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Překlad Hana Červinková. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. s. 73. Studijní texty; sv. 15. ISBN: 80-86429-25-3.

³⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Sběrka zákonů. 3. 2. 2012, ISSN: 1802–8012.

občanský. Vstupují-li snoubenci do manželského svazku před orgánem církve nebo jiné náboženské společnosti, hovoříme o svazku církevním. Občanský sňatek se uskutečňuje na místě, který k tomu určuje orgán veřejné moci a zároveň je přihlíženo k vůli snoubenců. Církevní sňatek je realizován na místě určeném vnitřními předpisy oprávněné církve.

Před samotným sňatkem musí snoubenci donést oddávajícímu potvrzení z matričního úřadu, že splňují podmínky dané zákonem k uzavření sňatku. Toto potvrzení nesmí být starší šesti měsíců. U církevních sňatků musí oddávající do tří dnů od uzavření sňatku donést matričnímu úřadu protokol o uzavření sňatku. Státní občan České republiky může uzavřít sňatek i v zahraničí před diplomatickou misí nebo konzulárním úřadem České republiky.

Manželství je uzavřeno tím, že osoba zastupující orgán veřejné moci či osoba zastupující orgán oprávněné církve položí snoubencům otázku, zda spolu chtějí vstoupit do manželství. Odpoví-li snoubenci kladně, vznikne manželství. Snoubenci při sňatečném obřadu prohlásí:

- a) příjmení jednoho z nich bude jejich společným příjmením,
- b) oba si svá příjmení ponechají,
- c) příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, a ten, jehož příjmení nemá být příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení.⁴⁰

Pokud si snoubenci ponechají každý své příjmení, musí při obřadu prohlásit, jaké příjmení bude příjmením jejich společných dětí. Přestože si při obřadu nechali každý své příjmení, mohou později učinit prohlášení orgánu veřejné moci, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich.

Oba manželé mají stejná práva a povinnosti, jsou povinni žít spolu a být si věrni a společně pečovat o děti. Každý z manželů přispívá do společné domácnosti podle svých možností. O tom, jak budou manželé vést domácnost a jak o ní budou rozhodovat, se mají manželé dohodnout ještě před sňatkem.

Manželství nemůže uzavřít nezletilý, soud může pouze ve výjimečných případech povolit sňatek nezletilému, který dovršil 16 let, a jsou pro to důležité důvody. Dále manželství nemůže uzavřít osoba, která má v této oblasti omezenou svéprávnost. Do manželství nemůže vejít osoba, která uzavřela manželství nebo

---

⁴⁰ NOVOTNÝ, Petr et al. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 14. Právo pro každého. ISBN: 978-80-247-5167-2.

registrované partnerství v zahraničí a tento svazek stále trvá. Manželství nemůže být uzavřeno mezi předky a potomky a také mezi poručníkem a poručencem.⁴¹

4.2 Manželství jako svátost

Svátost je často zmiňovaným pojmem jak v křesťanské literatuře, tak i v literatuře týkající se manželství. Svátosti podporují křesťanský způsob života. Jedná se o „konkrétní výrazy Boží lásky mezi námi. Zpřítomňují Ježíše mezi námi. Vyjadřují také naše naděje do budoucnosti.“⁴² Svátostí máme několik a patří k nim i manželství.

Manželský svazek je mezi pokřtěnými povýšen Ježíšem Kristem na svátost. Svátostí máme sedm – křest, biřmování, eucharistie, smíření, svátost nemocných, svěcení a manželství. Svátosti patří do světa symbolů a vyjadřují se v podobě obřadů, které pozvedají člověka nad jednotvárnost všedního dne a obohacují ho tím, že vyjasňují jeho situaci ve světě.⁴³ Mezi pokřtěnými nemůže být platná manželská smlouva, která by nebyla svátostí. Podstatou manželství je jednota a nerozlučitelnost muže a ženy, která nabývá v křesťanském manželství zvláštní pevnosti.⁴⁴

Některé obřady člověku také pomáhají vypořádat se s nezvratnými událostmi života, například se smrtí blízkého člověka. Význam slavení svátostí se také zakládá na upevňování víry a posvěcování sama sebe a světa. Člověk ale nemá pohlížet na svátosti jako na povinnost, nýbrž jako na Boží dar a pozvání k jeho lásce.⁴⁵

Existují tři podstatné požadavky pro platné a plodné přijímání svátostí. Prvním požadavkem pro přijímání svátostí je víra v Boží existenci a v osobu Ježíše Krista, Syna Božího a Vykupitele lidstva. Není však nutné, aby měl příjemce svátosti dokonalou znalost víry bez jakýchkoli pochybností. Druhým z požadavků je dobrý úmysl, který může být aktuální, virtuální nebo habituální. Aktuální úmysl je

---

⁴¹ NOVOTNÝ, Petr et al. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. s. 22. Právo pro každého. ISBN: 978-80-247-5167-2.

⁴² CONTENT, Élisabeth, LUCEREAU, Bénédicte a MATHIEU, Valérie. *Zádrhele lásky*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. s. 33. Familia; sv. 11. ISBN: 978-80-7195-528-3.

⁴³ PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. Překlad Marek Skovajsa. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1999. s. 142. Theologica; sv. 3. ISBN: 80-7021-331-0.

⁴⁴ *Codex iuris canonici = Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny: latinsko-české vydání s věcným rejstříkem*. Překlad Miroslav Žedníček. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994. XXIII, s. 471. ISBN: 80-7113-082-6.

⁴⁵ PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. Překlad Marek Skovajsa. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1999. s. 142-143. Theologica; sv. 3. ISBN: 80-7021-331-0.

rozhodnutí vůle, které ho si je osoba vědoma a je příčinou současného jednání. Virtuální úmysl je rozhodnutí vůle, kterého si však osoba není v přítomné chvíli vědoma, ale přesto je příčinou jejího současného jednání. Habituální úmysl je trvajícím dlouhodobá připravenost k něčemu, co nemá vliv na současnou činnost dané osoby. Například, katolíci mají úmysl zemřít zaopatření církevními svátostmi, ale tento úmysl nijak neovlivňuje jejich každodenní aktivity. Třetím požadavkem je láska a aktivost k Bohu, protože přijetí svátosti vyžaduje také počáteční lásku k Bohu, aby byl člověk ochoten Boha poslouchat a sloužit mu.⁴⁶

4.3 Kodex kanonického práva

Myslím si, že průběh občanského sňatku si dokážeme všichni představit. Jak již bylo výše uvedeno, jedná se o svazek uznaný osobou zastupující orgán veřejné moci. Tyto sňatky se vykonávají především na obecních úřadech, které jsou pověřeni vedením matrik, avšak poslední dobou nejsou výjimky svatby na hradech, zámcích, v přírodě a kdekoli jinde nežli právě na úřadě – samozřejmě za splnění určitých podmínek (přítomnost státních symbolů apod.). Stále se ale jedná o civilní sňatek. V současné době je trendem tzv. partnerství „na psí knížku,“ což je společné soužití nesezdaných párů. Když už se partneři rozhodnout vzít, je v České republice volen převážně sňatek občanský. Nás však v této práci zajímá průběh snoubenecké přípravy a ta je úzce spojena se sňatkem církevním. Soubor právních předpisů římskokatolické církve upravuje Kodex kanonického práva.

Manželství je uzavřeno souhlasem obou stran před osobami právně k tomu způsobilými. Souhlas je úkonem vůle, kterým se muž a žena sobě navzájem odevzdávají a přijímají. Je to takový Corethův hermeneutický kruh, kdy „Já“ vychází ze sebe a je přijímáno v „Ty.“ Nově nachází „Já“ samo sebe, a když přijímá „Ty,“ spočívá ve vzájemnosti lásky. Vznikne sféra vzájemnosti „My.“⁴⁷ Manželství je právě o odevzdání se tomu druhému a zároveň o jeho přijetí a vzájemné lásce.

Platné manželství mezi pokřtěnými se nazývá „pouze platné“, jestliže nebylo dokonáno. „Platné a dokonané“ je manželství, pokud spolu muž a žena uskutečnili

---

⁴⁶ PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. Překlad Marek Skovajsa. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1999. s. 147-149. Theologica; sv. 3. ISBN: 80-7021-331-0.

⁴⁷ CORETH, Emerich. *Co je člověk?: základy filozofické antropologie*. Překlad Karel Šprunk a Bohuslav Vik. 2. vyd. Praha: Zvon, 1996, ©1994. s. 165. Studium; sv. 47. ISBN: 80-7113-170-9.

soulož a stali se jedním tělem. Neprokáže-li se opak, předpokládá se dokonání, jestliže spolu manželé po uzavření manželství bydlí.⁴⁸

Před uzavřením manželství se musí zjistit, zda tomuto svazku nic nebrání. Všichni věřící jsou před uzavřením manželství povinni oznámit ordináři nebo faráři překážky, o kterých vědí. Biskupská konference vydá předpisy o zjišťování snoubenců, když farář vše dodržel, poté může snoubence oddat. Jestliže zjišťování provedl jiný farář než ten, který je bude oddávat, musí oddávajícímu věrohodnou listinou oznámit výsledky těchto zjišťování. Ke vzniku manželského souhlasu je nutné, aby snoubenci věděli, že manželství je trvalé společenství zaměřené k potomstvu. Snoubenci vyjadřují manželský souhlas slovy, nemohou-li mluvit, tak rovnocennými znameními. K platnému manželství je nutné, aby byli snoubenci spolu přítomní, buď osobně, nebo prostřednictvím zástupce.⁴⁹

O tom, jaký by měl být vztah muže a ženy, hovoří také tato citace z Bible, Ef 5,21-32. *„V poddanosti Kristu se podřizujte jedni druhým: ženy svým mužům jako Pánu, protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. Ale jako církev je podřízena Kristu, tak ženy mají být ve všem podřízeny svým mužům. Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe. Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale živí je a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev; vždyť jsme údy jeho těla. Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce a budou ti dva jedno tělo. Je to velké tajemství, které vztahují na Krista a na církev. A tak i každý z vás bez výjimky ať miluje svou ženu jako sebe sama a žena ať má před mužem úctu.“*⁵⁰

---

⁴⁸ *Codex iuris canonici = Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny: latinsko-české vydání s věcným rejstříkem.* Překlad Miroslav Zedníček. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994. XXIII, s. 471-473. ISBN: 80-7113-082-6.

⁴⁹ Tamtéž, s. 485-487.

⁵⁰ *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad.* 18. (9. opravené) vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2012. s. 186. (Ef 5,21-32) ISBN: 978-80-87287-50-7.

5 Příprava na manželství

V této kapitole se budu zabývat přípravou na manželství, známou také jako snoubenecká příprava nebo předmanželská příprava. Jedná se o synonyma, vždy se jedná o přípravu nesezdaných párů k svátosti manželství. Předmanželská příprava je povinná při církevních sňatcích. Dříve se jednalo o pravidelné schůzky s oddávajícím knězem, nyní však existují i různé organizace ve spolupráci s církví, které tyto setkání organizují ve formě kurzů, besed, víkendových akcí apod. Setkání organizuje farář, lektori nebo manželské páry, kteří chtějí snoubencům předat své zkušenosti z manželství.

Příprava na manželství má pro církve zvláštní význam, protože manželství představuje velkou hodnotu pro celé křesťanské společenství. Příprava na manželství má dát snoubencům porozumění k tomu, co znamená odpovědné společenství lásky a života, znamená to výchovu k úctě k životu a k ochraně života. Některé ze záporných jevů, které se v dnešních rodinách dějí, mohou mít původ v tom, že mladí lidé ztrácejí pojem o pravých hodnotách života, o tom, jak řešit konflikty, jak správně komunikovat. Dnešní mladí lidé ztrácejí pevné normy v chování. Zkušenost ukazuje, že mladí, kteří jsou na rodinný život dobře připraveni, si umějí všeobecně lépe poradit než ostatní. I z těchto důvodů je příprava na manželství pro život mladých lidí podstatná.⁵¹

Po období známosti obvykle následuje zasnoubení, které řadíme do etapy bližších příprav (viz. níže). Zásnuby lidem umožňují zjistit, zda jejich láska stojí na pevném základě. Aby bylo toto přípravné období smysluplné, je potřeba, aby trvalo určitou dobu, nejlépe několik měsíců. Na druhou stranu by nemělo trvat ani příliš dlouho, zasnoubení by nemělo být delší než dva roky.⁵²

Obecně rozlišujeme tři druhy přípravy na manželství – přípravu vzdálenější, bližší a bezprostřední. Vzdálenější příprava znázorňuje výchovu k manželství v rodině nebo ve škole.⁵³ Nejedná se přímo o církevní přípravu, ale může jí být náboženskou naukou doplněna. Ovlivňuje nás to, co vidíme u našich rodičů, jak se

⁵¹ KATOLICKÁ CÍRKEV. Papež. *Familiaris consortio: apoštolská adhortace Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981*. Překlad Terezie Brichtová. 1. vyd. Praha: Zvon, 1992. s. 47. ISBN: 80-7113-067-2.

⁵² PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. Překlad Marek Skovajsa. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1999. s. 411-412. Theologica; sv. 3. ISBN: 80-7021-331-0.

⁵³ ALFONSO KARDINAL LÓPEZ TRUJILLO. *Příprava na svátost manželství*[online]. Vatikán, 13. 5. 1996. s. 4-6. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <http://snoubenci.asczech.cz/?a=1&b=98>.

k sobě chovají, jak řeší konflikty, jak komunikují apod. Bližší přípravou rozumíme období dospívání a dospělosti, kdy si začínáme hledat partnery a uvažovat o svazku s nimi. Bezprostřední příprava je již několik měsíců nebo týdnů před svatbou, kdy se připravujeme a ztotožňujeme s nastávající životní změnou.⁵⁴

Vzdálenější příprava obsahuje rané dětství, dětský věk a mládí. Odehrává se převážně v rodině, ale může být i předmětem školní výuky. V této době se utváří lidský charakter, snažíme se dětem vštěpovat úctu a respekt k lidem, sebeovládání a sebeúctu. V této fázi přípravy je důležité dosáhnout zvláštních cílů. Jeden z nich je například pochopení, že v křesťanské etice zaujímá lidská láska ve světle té Boží ústřední místo. Člověk je totiž povolán k lásce, která má svůj původ a cíl v Bohu.⁵⁵

Hlavním vychovatelem dětí jsou jejich rodiče, další, kdo v této fázi na dítě může působit je křesťanská církevní výuka. Tam se člověk učí stylu společného života. Dále na manželství může připravovat výuka ve škole. Zvláštní význam pro výchovu mládeže mají massmédia.⁵⁶ Při popisu světa vycházíme z určité perspektivy a pohlížíme na něj z určitého úhlu pohledu. To, co je realitou pro jednoho, nemusí být realitou pro druhého. Náš pohled na svět se váže na určitý sociální kontext. Massmédia však mají při vytváření sociální reality a konstruování identit velkou sílu.⁵⁷

Bližší příprava nastává v době zasnoubení. Od bezprostřední přípravy se liší tím, že se skládá z různých kurzů, zatímco bezprostřední příprava se soustřeďuje hlavně na poslední rozhovory s duchovním před vstupem do manželství.⁵⁸ Snoubenci musí být poučeni o mateřství, plodnosti, platných rolí muže a ženy, o tom, že budou otevření a sdílní vůči druhým. V této fázi přípravy jsou potřebná pravidelná setkání, kde snoubenci pochopí, že závazek manželství, přijímají vzájemným souhlasem a musejí se vydat cestou věrnosti a porozumění.⁵⁹ „*Konečný výsledek této doby bližší*

---

⁵⁴ ALFONSO KARDINAL LÓPEZ TRUJILLO. *Příprava na svátost manželství*[online]. Vatikán, 13. 5. 1996. s. 4-6. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://snoubenci.asczech.cz/?a=1&b=98>.

⁵⁵ Tamtéž, s. 7. [cit. 2016–11–21].

⁵⁶ Tamtéž, s. 8. [cit. 2016–11–21].

⁵⁷ BERGER, Peter L. a LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii věděni*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. s. 11. ISBN: 80-85959-46-1.

⁵⁸ ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Příprava na svátost manželství*. [online]. Praha: 2001. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://www.farnostlostice.cz/birmovani/Priprava%20na%20svatost%20man%C5%BEelstv%C3%AD.pdf>.

⁵⁹ ALFONSO KARDINAL LÓPEZ TRUJILLO. *Příprava na svátost manželství*[online]. Vatikán, 13. 5. 1996, s. 9. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://snoubenci.asczech.cz/?a=1&b=98>.

přípravy tkví v jasném poznání podstatných znaků křesťanského manželství: jsou to jednota, věrnost, nerozlučnost, plodnost; vědomí víry, v níž má přednost svátostná milost, která spojuje snoubence jako subjekty a dárce svátosti s láskou Krista - ženicha církve; připravenost uskutečňovat ve společnosti a církvi poslání v oblasti výchovy, které je rodinám vlastní.“⁶⁰

Příprava na manželství má také ukazovat využívání vhodných metod při výchově dětí a vést v základních věcech, které jsou předpokladem k tomu, aby se mladí lidé připravili na správné udržování rodiny: stálé zaměstnání, dostatečné finanční prostředky, správné vedení domácnosti, znalosti, jak hospodařit a podobně.⁶¹

Během bezprostřední přípravy na manželství mají být snoubenci přiměřeným způsobem uvedeni do svatebního obřadu. V rámci této přípravy musí být snoubenci vedeni k prohloubení křesťanské nauky o manželství a rodině. Pokud snoubenci již absolvovali kurzy bližší přípravy, pak jsou cíle bezprostřední přípravy takové, aby vyplnily případné mezery ve vzdělání. Nejprve proběhne shrnutí přípravy, která již proběhla, poté se obnoví zkušenosti modlitby při exerciciích, provede se vhodná liturgická příprava a poté se dojde k zhodnocení rozhovorů s farářem. Tyto cíle se naplňují během intenzivních setkání s farářem.⁶²

5.1 Metodika přípravy

Jelikož spousta párů postupuje pouze bezprostřední přípravu, musí být tato příprava opravdu intenzivní. Bezprostřední příprava by měla začít zhruba tři měsíce před svatbou. Setkávání by mělo probíhat minimálně v šesti setkáních. Probíraná témata na přípravě jsou:⁶³

1. víra a život z víry
2. jak katolická církev chápe manželství

---

⁶⁰ ALFONSO KARDINAL LÓPEZ TRUJILLO. *Příprava na svátost manželství*[online]. Vatikán, 13. 5. 1996, s. 11. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://snoubenci.asczech.cz/?a=1&b=98>.

⁶¹ KATOLICKÁ CÍRKEV. Papež. *Familiaris consortio: apoštolská adhortace Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981*. Překlad Terezie Brichtová. 1. vyd. Praha: Zvon, 1992. s. 48. ISBN: 80-7113-067-2.

⁶² ALFONSO KARDINAL LÓPEZ TRUJILLO. *Příprava na svátost manželství*[online]. Vatikán, 13. 5. 1996, s. 12. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://snoubenci.asczech.cz/?a=1&b=98>.

⁶³ ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Příprava na svátost manželství*. [online]. Praha: 2001. s. 12-13. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://www.farnostlostice.cz/birmovani/Priprava%20na%20svatost%20man%20C5%BEelstv%20C3%AD.pdf>.

3. psychologie partnerského vztahu
4. místo dítěte v manželství
5. vztah k rodičům, sourozencům a přátelům v manželství
6. řešení konfliktů
7. ekonomické minimum pro život manželství a rodiny
8. manželství a sexualita
9. odpovědné rodičovství
10. řešení krizí vztahu, a i jiných krizí
11. obsah manželského slibu a průběh svatebního obřadu

Jsou tři způsoby, jak složit manželský slib. Opakováním po oddávajícím, z paměti nebo souhlasem, tzn., že se oddávající táže na jednotlivé části slibu a nevěsta s ženichem odpovídají „ano.“

Já (.....) odevzdávám se tobě (.....)
a přijímám tě za manžela(ku).
Slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost,
že tě nikdy neopustím
a že s tebou ponesu všechno dobré i zlé
až do smrti.
K tomu ať mi pomáhá Bůh.

nebo

Já (.....) odevzdávám se tobě (.....)
a přijímám tě za manžela(ku).
Slibuji ti věrnost v časech dobrých i zlých,
ve zdraví i nemoci,
v hojnosti i nedostatku.
Chci tě milovat a ctít po celý svůj život,
dokud nás smrt nerozdělí.⁶⁴

---

⁶⁴ Snoubenci.asczech.cz. *Slib – římskokatolická církev – česky*. [online]. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://snoubenci.asczech.cz/?a=1&b=101&id=1734>.

V přípravě je také sledováno, zda snoubenci žijí odděleně nebo společně, zda mají z minulosti zkušenosti s nesezdaným soužitím nebo s anulovaným manželstvím. Těmto okolnostem se potom příprava přizpůsobuje.⁶⁵ V obsahu předmanželské přípravy může být obsažena také metoda přirozeně plánovaného rodičovství, která se též nazývá volbou vhodného období, kalendářová metoda nebo metoda cyklů.⁶⁶

Na vzdálené přípravě se podílí rodina, farnost, centra pro rodinu nebo organizátoři církevních a volnočasových aktivit. Na bližší přípravě se podílí farnost, diecézní centra pro mládež, popřípadě děkanátní centra pro rodinu. Na bezprostřední přípravě se podílí farář, který snoubence oddává. Neoptimálnější je spolupráce faráře a osvědčeného manželského páru, který může snoubencům zodpovědět nějaké otázky či jim s něčím poradit a dát jim na věc jiný náhled. Pokud příprava proběhla u někoho jiného než u faráře, který bude snoubence oddávat, je potřeba, aby se snoubenci stejně s oddávajícím farářem osobně seznámili. Ten s nimi probere průběh svatby, prozkoumá obsah přípravy, kterou snoubenci podstoupili a popřípadě ji doplní.⁶⁷

5.1.1 Rozhovor a setkání

Při přípravě na manželství je nejčastěji využívána metoda rozhovoru, kde se snoubenci osobně seznámí s farářem či s lektorem přípravy a s úředními náležitostmi svazku. Pro snoubence je rozhovor možností hovořit o společné budoucí cestě životem, pro faráře tak svatební obřad, který je pro něj běžnou kauzální záležitostí, dostane osobnější charakter. Mnoho párů, které se rozhodnou pro církevní obřad nevyrostla v církevním prostředí. Mají tedy o svatbě v kostele zkršené až

---

⁶⁵ ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství v ČR*. [online]. Praha: 2010. s. 12-13. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: http://www.rodinnyzivot.cz/soubor/Smernice_pro_pripravu_na_svatost_manzelstvi.pdf.

⁶⁶ Tato metoda je zakládána na poznatcích japonského lékaře Ogina a rakouského lékaře Knause. Tito dva muži pracovali s poznatky, že všechny ženy nejsou vždy stejně plodné, ale mají své plodné a neplodné dny. V průběhu menstruačního cyklu totiž uzrává cca 12 až 16 dní před další menstruací jen jedno vajíčko, které má životnost pouhých 12 hodin, někdy až 2 dny. Po zbytek cyklu je žena neplodná, proto pokud manželé nechtějí děti (nebo pokud nechtějí další děti), tak se doporučuje hlídat plodné a neplodné dny s přihlédnutím k tomu, že mužské semeno vydrží taktéž 12 hodin, někdy až 2 nebo 3 dny. Tato metoda je doplněna každodenním měřením ženiny tělesné teploty, která je v období ovulace nejvyšší, poté klesá zpět na původní úroveň. Pokud se tato metoda správně aplikuje, je na 99 % spolehlivá. (Peschke, 1999)

⁶⁷ ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství v ČR*. [online]. Praha: 2010. s. 14-15. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: http://www.rodinnyzivot.cz/soubor/Smernice_pro_pripravu_na_svatost_manzelstvi.pdf.

romantické představy. Tyto páry přicházejí s žádostí o požehnání jejich sňatku od Boha. V tomto případě otevírá předmanželský rozhovor prostor pro otázky víry, vzdělávání a pastýřského doprovázení, jedná se tak o nenásilnou misijní příležitost. Předsvatební rozhovory můžeme rozdělit do čtyř částí – úvodní rozhovor, rozhovor o manželství, rozhovor o svatebním slibu a rozhovor o obřadu.⁶⁸

Úvodní rozhovor by měl reflektovat očekávání a představy snoubenců o svatbě. Rozhovor bývá spíše seznamovací a informativní. Snoubenci by měli faráře seznámit s důvody, proč se rozhodli pro církevní sňatek a jaká očekávání do něho vkládají. Farář poté snoubence seznámí s tím, jakou podobu má svatební shromáždění a jaké přípravy mu předcházejí. Dále farář snoubence upozorňuje na to, jaké úřední záležitosti jsou třeba zařídit, např. dotazník k uzavření manželství, žádost o vydání osvědčení, osvědčení, na jehož základě je farář oprávněn je oddat a protokol o uzavření manželství. Farář také snoubence informuje o tom, jak bude celá příprava probíhat – místo, čas, délka trvání a témata rozhovorů. Jak moc jsou setkání a rozhovory osobní záležitostí na faráři, jak dobře dokáže vést rozhovor a na snoubencích, jak moc jsou sdílní. Někdy se v úvodních rozhovorech od úředních záležitostí dostávají lidé až k tomu, čeho si na druhém váží, jak se seznámili, k silným a slabým stránkám vztahu apod.⁶⁹

V rozhovoru o manželství farář zjišťuje, jak snoubenci pojmu manželství rozumí a dává jim zpětnou vazbu s výkladem, jak o manželství pojednává Bible. V této fázi rozhovoru se může farář dotýkat životních priorit, původní rodiny, ekonomického zajištění, společného duchovního života, erotiky atd. Jak moc „na tělo“ otázky budou, záleží opět na sdílnosti snoubenců. Z původních rodin si snoubenci obvykle odnášejí určitá očekávání na svého partnera, rozdělování rolí nebo rodinné rituály. Snoubenci mohou pohovořit o tom, co si chtějí z původních rodin převzít a čemu se chtějí naopak vyvarovat.⁷⁰

V dalším setkání se vybírá svatební slib. Výběr slibu mohou dostat snoubenci za „domácí úkol“ a při dalším z rozhovorů už mohou konkrétně zkonzultovat s farářem svůj výběr. Proč si vybrali tento slib, co je na něm zaujalo, co jim chybělo v jiných

---

⁶⁸ E-církev.cz. *Metodika předmanželských příprav*. [online]. 2. zasedání 32. synodu ČCE, 15.-18. 5. 2008. s. 1. [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/TISK_17_05_Metodika_%20predmanzelskych_%20priprav.pdf.

⁶⁹ Tamtéž, s. 2.

⁷⁰ Tamtéž, s. 2.

slibech. Snoubenci si mohou slib i sami upravit, aby byl osobnější. Hranice, jak moc slib upravit, určuje oddávající. Podstata a poselství slibu by mělo zůstat stejné, snoubenci spíše sliby doplňují, nežli by je úplně přetvářeli. Dále se také snoubenci s farářem domluví, zda se sliby naučí nazpaměť nebo zda je budou po faráři opakovat.⁷¹

Rozhovory by měly dát snoubencům mimo jiné představu, jak bude obřad vypadat a co se bude odehrávat v jeho jednotlivých částech. Snoubencům, kteří neznají podobu bohoslužeb, je doporučeno, aby navštívili jednu či více z nedělních shromáždění. Před obřadem je potřeba domluvit si, jaký bude pronesen slib, jaký biblický text bude základem svatebního kázání a kdo kromě faráře a snoubenců se bude podílet na obřadu (čtení, ohlášky, gratulace atd.). Důležité je také informovat fotografy a kameramany, kde se mohou v kostele pohybovat a kde ne, aby nepůsobili při obřadu rušivě. Samotná příprava by měla být bezplatná, avšak je zvyklostí věnovat určitou částku jako dar místnímu sboru.⁷²

Shrnu-li výše popsané, máme tři druhy přípravy na manželství – vzdálenější, bližší a bezprostřední. Vzdálenější se koná v rodině nebo ve škole v dětském a mladistvém věku, bližší příprava je v době zasnoubení a bezprostřední příprava je uskutečněna před uzavřením sňatku. Bezprostřední příprava by měla být uskutečněna nejméně tři měsíce před uzavřením svátosti manželství a obsáhnout by měla minimálně šest setkání s farářem. Avšak délku trvání si může, oddávají a snoubenci přizpůsobit svým potřebám. Příprava se koná formou rozhovorů, kde je důležité se nejprve s oddávajícím seznámit a ujasnit si, jak bude příprava organizována. Zprvu snoubenci formulují svá očekávání, farář se doptá na informace ohledně jejich vztahu a vědomostí z křesťanské liturgie. Dále se probírají témata mateřství, řešení konfliktů, finanční gramotnosti a v neposlední řadě je probrán svatební slib a samotný obřad. Vše je bezplatné, ale ze slušnosti se očekává finanční dar sboru.

Příklad přípravy na manželství z 60. let 20. století

Manželé Prodlovi z Kosmonos spolu 11. února 2017 oslavili již 50. výročí svatby, tzv. zlatou svatbu. Prodlovi uzavřeli v roce 1967 církevní sňatek a podstoupili přípravu na manželství a nyní mi o

---

⁷¹ E-církev.cz. *Metodika předmanželských příprav*. [online]. 2. zasedání 32. synodu ČCE, 15.-18. 5. 2008. s. 6. [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: http://www.e-cirkev.cz/data/att/TISK_17_05_Metodika_%20predmanzelskych_%20priprav.pdf.

⁷² Tamtéž, s. 7.

jejich přípravě poskytli krátký rozhovor. Rozhovor byl veden volnou formou. Prodlovi hovořili sami, sem tam jsem se na nějaké téma doptávala, rozhovor byl opravdu krátký a stručný, protože, jak sama paní Prodlová prohlašovala, už je to přeci 50 let a vše si už detailně nepamatují.

Pan Pavel Prodl je pokřtěný, paní Růžena Prodlová, rozená Malhousová pokřtěná není. Paní Růžena se vdávala krátce po 17. narozeninách, protože byla těhotná. Panu Prodlovi bylo 23 let. Dříve než mohli uzavřít sňatek, musela se paní Prodlová nechat soudem zplnoletnit. Po zplnoletnění paní Prodlové se ještě téhož roku (1967) uskutečnil úřední sňatek v Novoměstské radnici v Praze, hned poté v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Mladé Boleslavi. Zhruba měsíc před svatbou měla paní Prodlová schůzku s jejich oddávajícím knězem. Pan Prodl se přípravy neúčastnil. Svou neúčast pochopil tak, že on byl pokřtěný a docházel pravidelně do kostela, proto po něm oddávající kněz účast nepožadoval.

Vzhledem ke stavu paní Prodlové směřovaly otázky oddávajícího hlavně na rodinu, bydlení a zabezpečení dítěte, avšak probírala se i témata víry a manželského slibu. Zprvu se kněz dotazoval, zda je paní Růžena věřící a jaký vztah má ona a její původní rodina k víře. Jak jsem již psala, paní Růžena není pokřtěná a uvedla, že k víře nikdy vychovávána nebyla, vztah k víře má neutrální a manželovo vyznání respektuje. Poté, co jí kněz vysvětlil obsah manželského slibu, hovořili o tom, kde budou manželé bydlet, jak dlouho se znají a jak jsou zabezpečeni. Před svatbou spolu Prodlovi chodili jeden rok, důvod sňatku bylo otěhotnění paní Růženy. Po svatbě žili u rodičů pana Pavla, kteří měli ve svém domě, v prvním patře, i dvoje podnájemníky. Podnájemníkům poté neprodloužili smlouvu a patro věnovali Prodlovým. Pan Pavel v té době již pracoval (vyučený zedník), proto mohl rodinu nějakým způsobem zaopatřit. Paní Růžena studovala střední školu, kterou nakonec nikdy nedostudovala a po mateřské pracovala v Mototechně v Kosmonosech, poté v prádelně v Psychiatrické nemocnici Kosmonosy. Pan Prodl poté ještě pracoval ve firmě Armabeton a až do odchodu do důchodu ve firmě Compag.

Další z témat, na které si paní Růžena vzpomněla, je původní rodina. Byla dotazována na to, jak se k sobě její rodiče chovají, jak se u nich řeší konflikty a jakým stylem byla vychovávána. Paní Růžena je ze čtyř dětí, u nich doma bylo tedy vždy rušno, ale žádné velké konflikty prý nebyly. Děti byly naučené respektovat rodiče, pomáhat s domácími pracemi a poslouchat je na slovo. Pan Pavel měl prý doma tvrdou výchovu. Matka byla velmi přísná a dominantní. Konflikty s ní přetrvávaly i v dospělosti.

Témata víry, rodiny a společného soužití jsou bohužel jediná, na která si paní Růžena pamatuje. Dále se spíš s knězem bavili o osobnějších věcech nežli o tématech uvedených v metodice přípravy, např. o jméně pro dítě, jak paní Růžena snáší těhotenství apod. Rozhovor s knězem byl uskutečněn pouze v jednom sezení o rozsahu zhruba dvou hodin. V době přípravy byla paní Růžena již v pátém měsíci těhotenství, z tohoto důvodu byla i příprava na manželství pravděpodobně tak uspěchána. Rozhovor byl veden přátelskou formou dialogu. Samotný sňatek trval zhruba půl hodiny.

5.2 Lektoři a poradenství

Kdo je lektor? Slovo lektor pochází z latinského slova lector a znamená čtenář, předčítatel. Původně otrok ve st. Římě s povinností předčítat. V dnešní době to je učitel praktických činností,⁷³ který školí lidi a soustřeďuje se na konkrétní obor, ve kterém své znalosti dále prohlubuje. V souvislosti s tématem této práce rozumím lektoru jako člověku, který různými metodami provází snoubence kurzy příprav na manželství. Informuje je o různých životních situacích, diskutuje s nimi na témata ohledně víry, rodiny a manželství a také naslouchá jejich radostem a starostem. Takovým rádcem v přípravě na manželství může být kněz, manželský pár nebo právě vyškolený lektor.

Lektoři při přípravách na manželství působí na mladé lidi, informují je o možnostech vzniku problémů a způsobu jejich řešení nebo také radí, jak některým problémům předcházet. V současné době se lidé soustřeďují hlavně na zaměstnání a na ekonomickou sféru života, příprava na manželství a rodinu šla do pozadí. Dalším problémem je dřívější biologické dozrávání nežli dozrávání sociální. Rozpor mezi biologickým a sociálním dozráváním je jeden z možných faktorů, které snižují stabilitu mladých rodin.⁷⁴ O to více bychom si měli uvědomit, jak je příprava na manželství pro mladé lidi důležitá.

Lektoři dbají na to, aby byli snoubenci v období příprav na manželství seznámeni se zdravotním stavem partnera, poznali partnerovo rodinné prostředí a před sňatkem si dohodli místo, způsob bydlení a hospodaření. Dále by měl lektor se snoubenci rozebrat funkce rodiny, a to hlavně tři nejzákladnější – biologicko-reprodukční, ekonomickou a výchovnou funkci. Lektor by si měl být také vědom toho, že se k problematice rodiny dá přistupovat z mnoha různých hledisek a neměl by tak ustrnout na jednom dogmatu. Lektor zdůrazňuje rovnoprávnost dvojice a rozebírá s nimi negativní vlivy orientační rodiny, kterých se chtějí snoubenci vyvarovat a společně hledají jejich řešení.⁷⁵

---

⁷³ PETRÁČKOVÁ, Věra a kol. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. s. 467. ISBN: 80-200-0607-9.

⁷⁴ KADLECOVÁ, Zdeňka, ed. a kol. *Na cestu do manželství: Sborník stud. materiálů k předmanželskému poradenství*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1976. s. 10-12.

⁷⁵ Tamtéž, s. 19-22.

Mimo služeb lektorů a kněžích mohou snoubenci svou přípravu na manželství prohloubit i v rámci předmanželského poradenství. Máme tři možnosti, jak se na manželství připravit:

1. Institucionální poradenství – partnerské poradny
2. Kulturně-výchovná činnost – jednorázové besedy, kurzy, přednášky
3. Literatura a sdělovací prostředky – samostudium⁷⁶

Zmíním zde křesťanskou psychologickou poradnu v Praze v rámci Centra pro rodinu a manželství, z. s., která nabízí křesťanům, ale i ostatním věřícím osobní přístup s respektem k jejich víře. Poradna pomáhá lidem s partnerskými, rodinnými, ale i osobními problémy. Nabízí jak jednorázovou psychologickou intervenci, tak i možnost delší péče. Dále poradna nabízí služby krizové intervence v SOS Centru Diakonie, pastorační rozhovory, otázky týkající se křesťanské víry a morálky a náhled na manželství z pohledu církevního práva. V této poradně působí psychologové a teologové⁷⁷

I tato poradna nabízí přípravné kurzy na manželství. Hlavní zásady kurzu „Společná příprava na život v manželství“ je otevření se jeden druhému, prohloubení vzájemného poznávání a získání dalších témat k partnerské diskuzi. Kurzy jsou určeny pro páry, které vážně uvažují o vstupu do manželství. Účastníci kurzu však nemusí být formálně zasnoubeni ani mít stanovený pevný datum svatby. Tohoto kurzu se mohou zúčastnit i páry, které nejsou věřící a neplánují církevní sňatek. Příprava je primárně určena párům, které vstupují do svého prvního manželství.⁷⁸

Na každém setkání je lektory rozebráno jedno z témat (informační část), poté následuje práce ve skupině, kterou vedou manželé nebo kněz (zážitková část).

Témata kurzu:

1. Křesťanský pohled na manželství
2. Psychologie partnerského vztahu
3. Rodiče, přátelé a my
4. Konflikty a jejich řešení
5. Jak prožívat v manželství vztah k Bohu

---

⁷⁶ KADLECOVÁ, Zdeňka, ed. a kol. *Na cestu do manželství: Sborník stud. materiálů k předmanželskému poradenství*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1976. s. 147.

⁷⁷ Manželství a rodina. *Křesťanská psychologická poradna*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.manzelstviarodina.cz/poradna>.

⁷⁸ Tamtéž.

6. Manželství a sexualita
7. Děti a my – odpovědné rodičovství
8. Obsah manželského slibu, průběh svatebního obřadu⁷⁹

Poradny mohou fungovat jak samostatně, tak v rámci neziskových organizací. V některých mnou oslovených organizacích (viz. níže) jsou též poskytovány poradenské služby. Centrum pro rodinu Arcibiskupství pražského nabízí 50-ti minutové nebo párové 80-ti minutové sezení s terapeuty zabývajícími se osobními, vztahovými a manželskými problémy nebo také hledáním smyslu života či duchovním doprovázením. Toto poradenství je zpoplatněné. Arcibiskupství pražské však nabízí i bezplatné poradenské služby, a to v poradně přirozeně plánovaného rodičovství, která je určena jak ženám, tak i snoubeneckým či manželským párům.⁸⁰

Arcibiskupství pražské také zřídilo 6. 4. 1994 školskou právnickou osobu Křesťanskou pedagogicko-psychologickou poradnu v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna zapojuje křesťanské výchovné zásady do poradenské praxe. Primárně je poradna určena pro děti navštěvující církevní školy v Praze a ve Středočeském kraji, spolupracuje ale také s dětmi z dalších škol, se kterými má poradna dohodu o kooperaci. Poradna také organizuje akreditované kurzy pro děti (např. Nebojte se psaní) a pedagogy.⁸¹

Centrum pro rodinu Zlín do svých služeb zahrnuje též poradenské služby. Zaměřuje se hlavně na rodinnou problematiku. Nabízí bezplatné konzultace v obecném i odborném poradenství. V psychologické poradně jsou konzultace pořádány nepravidelně. Je nutná vzájemná domluva o časových možnostech klienta a psychologa. Činnost rodinně-právní poradny je v současné době pozastavena. Poradna přirozeně plánovaného rodičovství se zabývá problémy s plánováním rodiny. Poradenská činnost se uskutečňuje zpravidla v prostorách Centra.⁸²

---

⁷⁹ Manželství a rodina. *Křesťanská psychologická poradna*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.manzelstviarodina.cz/poradna>.

⁸⁰ Arcibiskupství pražské. *Křesťanská psychologická poradna*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/cpr-krestanska-psychologicka-poradna>.

⁸¹ Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna. *Služby poskytované poradnou* [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.kppp.cz/sluzby-poradny.html>.

⁸² Centrum pro rodinu Zlín, z. s. *O nás*. [online]. Zlín. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.cpr-zlin.cz>.

5.3 Manželské večery

S projektem Manželských večerů, kurzů přípravy na manželství a kurzů výchovy dětí a teenagerů přišli manželé Nicky a Sila Leeovi v letech 1996-2000. Manželé Leeovi jsou duchovními anglikánské církve v Londýně ve společenství Holy Trinity Brompton.⁸³

Základem těchto kurzů je jejich vedení manželskými páry. Sami Leeovi přednáší mnoha párům, vydávají publikace o manželství a současně propagují kurzy po celém světě. Manželské večery probíhají i v České republice. Vedou je páry, které se kurzů samy zúčastnily. Obsah a forma kurzů je všude ve světě stejný. Manželské večery jsou obsaženy v osmi setkáních spojených s večeří, po večeři následuje promluva na jedno z témat kurzu a diskuze na stanovené téma mezi partnery. Skupinová diskuze není součástí kurzu, páry nemusí o svém vztahu ostatním nic prozrazovat. Kurz vychází z principů křesťanské lásky a je určen pro každého, kdo si chce zlepšit či upevnit své manželství.⁸⁴

Manželské večery se pořádají ve 120 zemích a 40 jazycích. Většina kurzů je neziskových, platí se pouze náklady na občerstvení a příručky. Každý večer probíhá jako „rande“ – večeře při svíčkách s obsluhou, květinami a příjemným osvětlením. Důležité je, aby se páry na kurzu cítili dobře a byl to „jen jejich večer.“ Po večeři přichází na řadu přednášející. Některé kurzy vede pouze jeden pár přednášejících, na některých kurzech se párů střídá více. Mnohdy jsou přednášky doplněny o audiovizuální pomůcky. Jádrem večera jsou cvičení v příručkách a diskuze nad nimi. Páry sedí zvlášť, každý u svých stolečků, aby měly při diskuzi soukromí. Na konci setkání dostanou páry domácí úkol, který však nikdo nekontroluje, záleží čistě na párech, zda úkol vypracují a budou tak i doma pokračovat v započatých rozhovorech.⁸⁵

Témata večerů:

1. *Vybudovat pevné základy – společně strávený čas, milovat druhého jako sebe sama*
2. *Umění komunikace – naslouchání, sdílení vnitřních pocitů*

---

⁸³ Manželské večery. *Manželské večery*. [online]. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.manzelskevecery.cz/content/view/manzelskevecery>.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Tamtéž.

3. *Řešení konfliktů – přijímejme své odlišnosti, nezdravé způsoby zvládání konfliktů, šest kroků k řešení konfliktu*
4. *Síla odpuštění – přiznat si zranění, jak odpustit i těžké věci, jak začít znova*
5. *Rodiče a rodiče partnera – vliv naší rodiny v dětství, jak vycházet s rodiči v dospělosti*
6. *Dobrý sex – proč je sex nejlepší v manželství, šest rad pro dobré milence*
7. *Láska v akci – pět jazyků lásky v praxi*
8. *Párty Manželských večerů – v čem spočívá hezké manželství?*⁸⁶

Absolventi Manželských večerů se mohou po dvou letech na kurz zapsat znova, nebo pokračovat dalším kurzem Manželství na dobré cestě, který má stejnou formu jako Manželské večery, tedy večeri, přednášku a diskusi v páru. V první části kurzu se oprašují témata z kurzu Manželských večerů, druhá část se věnuje tématům Manželství je proces, Závazek, Intimita, Kompatibilita a Síla komunikace.⁸⁷

Manželské večery se však nesoustředují pouze na sezdané páry, pořádají i kurz Přípravy na manželství pro nesezdané. Forma je opět stejná jako u Manželských večerů – večere, přednáška a diskuze. Příprava probíhá v pěti setkáních a probírá se těchto pět témat: Účinná komunikace, Vzájemný závazek, Řešení konfliktů, Aby se láska neztratila a Sdílené cíle a hodnoty.⁸⁸

5.4 Manželská setkání

Manželská setkání jsou pravidelnou letní aktivitou s cílem prohloubit a obnovit partnerské a rodičovské vztahy. Jedná se o osmidenní aktivitu určenou jak manželským párům, tak i nesezdaným párům, kteří spolu žijí v trvalém vztahu. Program kurzu Manželských setkání je připravován podle finského modelu YMCA Whole Marriage Ministries, který se stal inspirací pro podobné aktivity v mnoha evropských i mimoevropských zemích. V České republice působí od konce 80. let. Přestože je kurz veden v duchu křesťanských zásad, je otevřen širokému okruhu

---

⁸⁶ Manželské večery. *Manželské večery*. [online]. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.manzelskevecery.cz/content/view/manzelskevecery>.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

zájemců, kteří chtějí prohloubit svůj vztah, účast na kurzu je možná pro každého bez rozdílu věku.⁸⁹

Přednášejícími jsou manželé, kteří teorii obohacují svým vlastním životním příběhem. Mimo přednášejících je na kurzech přítomen i psycholog, rodinný terapeut, lékař a farář se zkušenostmi v oblasti partnerských vztahů. Kurz se věnuje tématům hledání zdravého sebevědomí, uspořádání si priorit a životních hodnot, odpuštění, komunikace, sexualita apod. Přednáška je doplněna skupinovou prací, skupiny jsou tvořeny 3 až 4 páry, kteří spolu diskutují nad probíraným tématem. Pro zájemce kurzu je zde i nabídka duchovního programu související s obnovou partnerských vztahů. Zahrnuje přednášky, bohoslužby, modlitby či možnost osobního rozhovoru s kněžími. V průběhu týdne funguje i nabídka přidružených sportovních a kulturních aktivit.⁹⁰

5.5 Průběh přípravy v oslovených církevních organizacích

V rámci zpracovávání této práce jsem oslovila několik organizací, které se zabývají přípravou na manželství, zda by byly ochotné zodpovědět mi pár dotazů ohledně průběhu předmanželské přípravy. Odpovědi mají být obohacením mé práce, aby zde nebyla jen teoretická metodika příprav získaná z literatury, ale i informace, jak tyto přípravy v praxi opravdu probíhají. Otázky, na které jsem se dotazovala, jsou:

1. Kdo organizuje předmanželské kurzy?
2. Komu jsou tyto kurzy určeny?
3. Jaký je rozsah/časový plán kurzu?
4. V jakém prostředí kurzy probíhají? (prostory, doma atd.)
5. Jaké mají lektoři vzdělání?
6. Jaké jsou „učební osnovy“/témata kurzu? (kurikulum, literatura, vlastní osnova?)
7. Jaký je stanovený maximální počet účastníků kurzu?
8. Je kurz zpoplatněný nebo bezplatný?

---

⁸⁹ Familia.cz. *Manželská setkání*. [online]. Praha. [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: <http://www.familia.cz/manzelska-setkani/>

⁹⁰ Tamtéž.

Odpovědi se mi dostalo od těchto organizací: Arcibiskupství pražské, Centrum pro rodinu Zlín, Rodinné centrum Emanuel, manželé Imlaufovi, manželé Brahovi a Centrum pro rodinu a sociální péči Brno.

5.5.1 Arcibiskupství pražské, Pastorační středisko – Centrum pro rodinu

Jedna z oslovených organizací je Centrum pro rodinu Arcibiskupství pražského, které vzniklo 1. února 1994. CPR organizuje vzdělávací, výchovné a formační programy pro snoubence a rodiny. Dále spravuje web [manzelstvi.cz](http://www.manzelstvi.cz), kde šíří křesťanské chápání svazku manželství. Tyto stránky byly spuštěny v roce 2008 s cílem „*podpořit kultivaci pohledu na manželství v pluralitním prostoru internetu*“⁹¹ Kromě kurzu přípravy na manželství pořádá CPR také kurz efektivního rodičovství, soboty pro ženy (přednášky pro ženy starších 18 let na různá témata) nebo je možnost navštívit křesťanskou psychologickou poradnu.⁹²

Příprava snoubenců probíhá už od počátků Pastoračního střediska, tedy od roku 1991. Nejprve se jednalo pouze o přednášky P. Aleše Opatrného. V roce 1994 bylo založeno Centrum pro rodinu a přípravy byly doplněny o práci ve skupinkách, v seminářích a v této podobě probíhají dodnes. Předmanželský kurz „Společná příprava na život v manželství“ organizuje Arcibiskupství pražské, Pastorační středisko – Centrum pro rodinu. Většinou se hlásí snoubenci, páry, které chtějí uzavřít manželství v kostele. Podle anonymních dotazníků má Centrum pro rodinu podrobnou analýzu absolventů kurzu. Primárně nikoho nevyklučují. Kurz je doplněním přípravy kněží, ale nenahrazuje ji, proto neřeší, jestli pár splňuje podmínky pro možnou svatbu v kostele (alespoň jeden pokřtěný, oba svobodní...) Snoubenci nemusí mít ani přesný termín svatby, důležitý je zájem a chuť pracovat na vztahu. Někteří už mají termín a hlásí se i rok dopředu. Kurzy jsou tři podzimní, zimní a jarní – osm večerů, z toho sedm přednášek a následný seminář, poslední večer pouze přednáška. Tradičně se kurzy konají v úterý od 19.30 do 21.30 až 22.00.

Kurz probíhá v sále Sv. Vojtěcha v Dejvicích – přednášky a následné semináře v přilehlých prostorách. Přednášející jsou 4 kněží a 4 manželské páry – vzdělání mají

---

⁹¹ Manželství. *O webu*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.manzelstvi.cz/o-webu/>

⁹² Arcibiskupství pražské. *Centrum pro rodinu*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/cpr/>

vysokoškolské plus další specializační. Manželé absolvují odborné i psychologické kurzy. Přednášející mají dvacet let praxe s přípravou na manželství. Moderátoři skupinek jsou dobrovolníci – manželské páry, vesměs vysokoškoláci, mnozí mají vzdělání pedagogické, a i v profánním zaměstnání pracují s lidmi. Všichni absolvovali náslechy v kurzu a průběžně se vzdělávají. Zkušenosti s životem v manželství mají 10–30 let.

Témata kurzu:

1. Jak katolická církev chápe manželství (Kdo jsem já?)
2. Psychologie partnerského vztahu (Kdo jsi ty?)
3. Rodiče, přátelé a my (Z jaké kultury pocházíme?)
4. Konflikty a jejich řešení (Setkávání a střetávání)
5. Manželská láska a sexualita (Spojení)
6. Děti a my (Plody)
7. Jak prožívat vztah k Bohu (Otevřenost)
8. Obsah manželského slibu, průběh svatebního obřadu.

Celým kurzem se jako červená nit táhne manželský slib a každý večer se přemýšlí o jedné části, případně o větách slibu předcházejících (Je toto vaše rozhodnutí svobodné a upřímné? Přijmete děti...). Snoubenci dostávají desky, do kterých si průběžně ukládají materiály k jednotlivým večerům, pracovní listy apod. Po proběhlém večeru jim lektori posílají emailem další otázky k vzájemné diskuzi a odkazy na pár článků k tématu z webu www.manzelstvi.cz, který Centrum pro rodinu spravuje.

Maximální kapacita kurzu je 50 párů, bývá naplněna v jarním kurzu, na podzim a v zimě bývá kolem 40 párů, tj. ročně okolo 130 párů. Na jaře pravidelně Centrum pro rodinu nemůže uspokojit poptávku a také přes léto, kdy kurzy nepořádá. Kurz je poskytován zdarma, příspěvek na náklady (provoz sálu, tiskoviny...) je dobrovolný.

5.5.2 Centrum pro rodinu Zlín

Centrum pro rodinu Zlín, z. s. vzniklo v roce 1993 původně s názvem Centrum pro rodinu a sociální péči ve Zlíně, od března 2008 nese centrum své současné pojmenování. Cílem CRP je upevnění a prohloubení manželství a rodiny. Centrum

nabízí osvětovou činnost (příprava na manželství, přednášky pro manžele a rodiče, preventivní programy pro děti atd.), volnočasové aktivity pro rodiny s dětmi (kluby maminek, prázdninové a víkendové akce) a poradenské služby či klub aktivních seniorů.⁹³

Centrum pro rodinu Zlín z. s. pořádá kurzy pro mladé lidi před vstupem do manželství. Časový rozsah kurzu jsou 4 setkání po cca 2,5 hodinách v prostorách organizace, kurz je bezplatný, příspěvek na občerstvení je dobrovolný. Maximální počet účastníků je 15 párů, optimální je 4-7 párů. Lektoři nemají žádné specializované vzdělání, mají zpravidla jistou praxi v problematice rodin či manželství a doplňkové kurzy. Organizace si tvoří vlastní osnovy s využitím literatury a zkušeností jiných subjektů.

Probíraná témata:

1. Já a moje rodina
2. Muž a žena
3. Komunikace
4. Partnerství
5. Plánování rodiny
6. Duchovní život v manželství

5.5.3 Rodinné centrum Emanuel

Rodinné centrum Emanuel provozuje skupina maminek z Českých Budějovic, které se věnují podpoře manželství a rodiny, volnočasovým rodinným aktivitám, přípravám na manželství a poskytování informačních služeb pro rodiny v sociální a duchovní oblasti. Centrum je neziskovým sdružením spolupracujícím se Sborem Bratrské jednoty baptistů a jeho tým tvoří dobrovolníci.⁹⁴

V rámci Rodinného centra Emanuel, z. s. jsou uskutečňovány kurzy přípravy na manželství párům, které plánují společnou budoucnost. Kurzy probíhají v domácím prostředí a kapacita párů je omezená tím, jak velké prostory toto prostředí poskytuje.

---

⁹³ Centrum pro rodinu Zlín, z. s. *O nás*. [online]. Zlín. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.cpr-zlin.cz>.

⁹⁴ Rodinné centrum Emanuel. *O nás*. [online]. České Budějovice. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <https://www.rcemanuel.cz/o-nas/>

Rozsah je 5 lekcí. Začíná se večerí, pak je promluva na dané téma, cvičení a diskuze mezi partnery a případně s podpůrným párem. V kurzu jsou zadávána dobrovolná domácí cvičení. Lektoři jsou lidé, kteří mají manželství v dobrém stavu a jsou ochotni být účastníkům nápomocní. Kurz je bezplatný, platí se jen občerstvení a příručky.

Obsažená témata:

1. Účinná komunikace
2. Vzájemný závazek
3. Řešení konfliktů
4. Aby se láska neztratila
5. Sdílené hodnoty a cíle

5.5.4 Hana a Petr Imlaufovi

Manželé Imlaufovi, jejichž duchovním zázemím je církevní organizace Sdružení salesiánů spolupracovníků, pořádají předmanželské kurzy pro všechny, kteří spolu vážně chodí a uvažují o svatbě v horizontu cca 1 roku. Dokonce prý ani nemusí být rozhodnutí pro svatbu dosud finální. Rozsah kurzu je cca 7–9 měsíců, zpravidla říjen až květen. Kurz je bezplatný a probíhá v rodině vedoucího manželského páru o počtu maximálně 5 párů. Vzdělání lektorů je různé, všichni však prochází Kurzem pro nové vedoucí páry – 6x sobota během cca 12 ti měsíců.

Témata:

1. Období známosti
2. Psychologie muže a ženy
3. Boží plán pro manželství
4. Intimní oblast manželství
5. Společný život s Bohem
6. Praktický život rodiny a vztahy k okolnímu světu
7. Zamyšlení nad manželským slibem

5.5.5 Radka a Pavel Brahovi

Manželé Brahovi pořádají přípravu na manželství letos poprvé ve spolupráci CB Ládví, která je součástí CB Jižního města. Dříve příprava probíhala v sesterské stanici na Skalce, která též patří pod CB Jižní město. Kurzy jsou pro páry, které plánují vstoupit do svátosti manželství, v současné době mají manželé na starosti 3 páry z Prahy, dle vyznání katolíci, z toho jeden člověk je nepokřtěný a spíše nevěřící. Další se s církví ztotožňují více. To, že jsou odjinud, vůbec nevadí. Maximální počet účastníků není stanovený, v praxi manželé Brahovi bude limitovat spíše prostor a možnost jeho uspořádání. Ale to případně ukáže čas.

Kurzy probíhají ve sborových prostorách, které jsou ale naprosto civilní, manželé si pronajímají bývalou obchodní jednotku. Účastníci sedí u stolů a stolků tak, aby měli trochu soukromí. Kurz je uskutečňován v pěti večerech po dvou hodinách včetně večere. Kurz je zpoplatněn 1000,- Kč/pár, částka je využita na pokrytí prostor a teplých večerů.

Paní Radka je překladatelka, pan Pavel učitel hudby. Brahovi při přípravách využívají výukové video a kurzy spíše moderují, dále však nabízí párům i své vlastní zkušenosti z manželství (12 let manželství, bezdětní čtyřicátníci), které pobrali během života a dalšího neformálního vzdělávání. Témata jsou komunikace, závazek, řešení konfliktů, udržení lásky, sdílené cíle a hodnoty. Témata jsou obsažena ve video prezentaci, diskuse nad tématy je jen v páru, nikoli v celé skupině, i když se vždy na konci lektoři ptají, zda páry zaujalo něco, co by jim nevědělo říct i ostatním (manželé se dotazují spíše pro svou zpětnou vazbu). Příprava obsahuje i domácí přípravu. Účastníci mají také svou vlastní brožuru.

5.5.6 Centrum pro rodinu a sociální péči

Centrum pro rodinu a sociální péči je nezisková organizace, která od roku 1992 nabízí rodinám vzdělávací, poradenské a volnočasové programy a také podporu v obtížných životních situacích. Zřizovatelem CRSP je Biskupství brněnské. Kromě předmanželských příprav poskytuje centrum kurzy pro nastávající rodiče, cvičení rodičů s dětmi, duchovní programy pro manžele a pro rozvedené.⁹⁵

---

⁹⁵ Centrum pro rodinu a sociální péči. *Přípravy na manželství*. [online]. Brno. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.crsp.cz/index.php/rodiny/partneri-a-manzele/pripravy-na-manzelstvi>.

Za Centrum pro rodinu a sociální péči v Brně mi odpověděla paní Mgr. Milana Vykydalová, která je lektorkou předmanželských kurzů právě v tomto Centru. Přípravu lze absolvovat ve skupině nebo individuálně. Skupinová příprava je možná tehdy, jsou-li v kurzu minimálně dva páry. Přípravy se uskutečňují v sedmi setkáních v týdenním intervalu, obvykle pondělky od 17:30 do 20:30. Maximální počet párů ve skupinové přípravě je osm. Individuální přípravu lze zahájit vždy, čas pro setkávání se stanovuje po domluvě s daným párem.

„Prvních pět setkání, týkající se praktické přípravy, vede Mgr. Milana Vykydalová, koordinátorka a metodička Příprav na manželství a Školy partnerství, nebo manželský pár vyškolený v Kurzu příprav na manželství. Dvě další, zabývající se duchovními tématy, jsou vedeny knězem brněnské diecéze. Je také možné tato dvě setkání absolvovat s vlastním oddávajícím knězem.“⁹⁶ Kurz se koná v klubovém sále nebo v zasedací místnosti CRSP. Přípravy jsou zdarma, od snoubenců se očekává dobrovolný příspěvek ve formě daru. Dostanou potvrzení na dar.

Témata:

1. Sebepoznání, sebepřijetí, sebeúcta
2. Životní styl původní rodiny, vzájemné poznávání
3. Partnerská komunikace, psychologie partnerského vztahu, rozdíly v mužském a ženském přístupu a jak s nimi zacházet, řešení konfliktů.
4. Sexualita, jako nejintimnější komunikace, odpovědné rodičovství – přirozené plánování rodičovství, místo dítěte/děti v manželství, odpuštění.
5. Praktické poznání, "rady" ze života do života (ekonomické minimum pro život manželství a rodiny, vztah k rodičům, sourozencům a přátelům v manželství, řešení náročných životních situací).
6. Víra a život z víry, jak katolická církev chápe manželství.
7. Obsah manželského slibu a průběh svatebního obřadu.⁹⁷

---

⁹⁶Centrum pro rodinu a sociální péči. *Přípravy na manželství*. [online]. Brno. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.crsp.cz/index.php/rodiny/partneri-a-manzele/pripravy-na-manzelstvi>.

⁹⁷ Tamtéž.

5.5.7 Shrnutí

Nyní si dovolím provést shrnutí a porovnání výše zmíněných průběhů předmanželských příprav. Dříve než se pustím do porovnávání, je nutné uvědomit si regionální rozdíly, organizační odlišnosti kurzů, dlouhodobé či krátkodobé zkušenosti lektorů. Analýza, kterou zde provádím, slouží k seznámení s možnostmi příprav na svátost manželství. Je tedy pro tuto práci žádoucí, že nejsou přípravy ve všech organizacích stejné, přestože by měli obsáhnout stejná či alespoň obdobná témata.

Všechny oslovené organizace/manželské páry nabízí předmanželské kurzy snoubencům, kteří plánují církevní sňatek. V rozsahu setkání se kurzy liší, nejdelší kurz, z oslovených organizací, trvá 7 až 9 měsíců, nejkratší 4 setkání. V průměru jsou tedy přípravy uskutečňovány v 5 až 6 setkáních. Hodinové dotace kurzu jsou též různé, pohybují se v rozmezí 2-3 hodin na jedno setkání. Předmanželská příprava je uskutečňována buď v domácím prostředí lektorů, v prostorách organizátorů nebo v pronajatých prostorách. Z výše uvedeného však převažují kurzy v prostorách organizátorů. Vzdělání lektorů je též odlišné. Záleží na tom, zda kurzy vedou manželé předávající snoubencům svou zkušenost, kněží nebo vyškolený lektor. Lektor a manželské páry by však měly mít minimálně nějaký kurz či školení. Maximální počet účastníků je limitován velikostí prostoru a počtu lektorů. Existují i kurzy individuální, z těch skupinových je však minimální počet účastníků 5 párů a maximální 50 párů. Organizace se shodují, že optimální číslo je 5 až 15 párů na kurz. Všechny kurzy jsou vedené jako bezplatné kromě kurzu manželů Brahových, kteří si účtují 1000,- CZK za kurz. Z této částky manželé platí občerstvení a pokrývají jimi náklady kurzu. U ostatních organizací je uveden dobrovolný příspěvek či dar pro sbor, ze kterých se též proplácí náklady na kurz. Základními tématy přípravy, na kterých se oslovené organizace shodly, jsou: původní rodina, komunikace, sexualita, řešení konfliktů, muž a žena, víra a manželských slib.

Tabulka č. 1 – Komparace oslovených organizací/ manželských párů

	Kdo	Pro koho	Rozsah	Prostředí	Vzdělání lektorů	**Shodná témata	Max. počet účastníků	Cena
Arcibiskupství pražské	Arcibiskupství pražské, Pastorační středisko – Centrum pro rodinu	snoubenci, kteří chtějí uzavřít sňatek v kostele	8 setkání	sál Sv. Vojtěcha	vysokoškolské/ specializační/ kurzy / studium pro Laické rodinné pracovníky	původní rodina, komunikace, muž a žena, sexualita, řešení konfliktů, víra, manželský slib	50 párů	příspěvek na tiskoviny a pronájem sálu je dobrovolný
Centrum pro rodinu Zlín	Centrum pro rodinu Zlín z. s.	mladí lidé před vstupem do manželství	4 setkání	prostory organizace	praxe v problematice rodin/ kurzy		15 párů	příspěvek na občerstvení
Rodinné centrum Emanuel	Rodinné centrum Emanuel, z. s.	páry plánující společnou budoucnost	5 setkání	domácí prostředí			dáno kapacitou prostoru	příspěvek na příručky, občerstvení
Imlaufovi	Církevní organizace Sdružení salesiánů spolupracovníků	páry uvažující o svatbě v horizontu 1 roku	7-9 měsíců	V rodinné vedoucího manželského páru	vzdělání různé/ Kurz pro nové vedoucí páry		5 párů	dar sboru
Brahovi	Sbor CB Ládvi		5 setkání	prostory sboru	překladatelka/ učitel hudby		není stanoveno	1000,- CZK (pokrytí nákladů a občerstvení)
Centrum pro rodinu a sociální péči Brno	Centrum pro rodinu a sociální péči Brno	páry, které chtějí přípravě na manželství věnovat svůj čas	7 setkání	klubový sál	vysokoškolské/ osvědčení / kurzy		8 párů	dobrovolný příspěvek ve formě daru
průměr			*5,8					
*Vypočítáno funkcí PRŮMĚR bez započítání údaje "7-9 měsíců" u manželů Imlaufových.								
** Témata, která jsou obsažena ve všech výše uvedených přípravách.								

6 Příprava na manželství v zahraničí

Pro zajímavost a porovnání s českým prostředím zmiňuji i předmanželskou přípravu v zahraničí. Vybrala jsem Polskou republiku, protože je to stát, o kterém se ví, že je více nábožensky založený než Česká republika a může být zajímavé dozvědět se o jejich přípravě něco více. Nepředpokládala jsem, že narazím na nějaké velké odlišnosti, přeci jen, Kodex kanonického práva určuje konkrétní pravidla přípravy (viz. výše), ale doufala jsem, že narazím na nějakou zajímavost – a podařilo se. Dohledala jsem zajímavý projekt v diecézi Gniezno.

Dále zmiňuji Spojené státy americké, protože jsem objevila též zajímavost v přípravných kurzech, na kterou jsem v České republice nenarazila. Jedná se o předmanželské kurzy online v anglickém a španělském jazyce. Spojené státy americké jsou nám vzdálené nejen na počet kilometrů, ale také svou kulturou. Online předmanželský kurz je dle mého názoru docela pokroková věc, protože jsem se zatím setkala jen s kurzy, ve kterých hrálo roli právě osobní setkání a interakce. V Americe (a možná nejen tam, to nevíme) myslí i na své vojáky v zahraničí či na své španělsky mluvící spoluobčany. Neměla by ale být příprava na manželství založena právě na společné komunikaci, interakci s ostatními páry či lektorem, ochotou vyhranit si čas a něco pro své budoucí manželství udělat, a tedy sejít se? Jaký máme důkaz, že si dotyčný při vyplňování kurzu online skutečně přečte všechny přiložené materiály, že kurz absolvují oba snoubenci a nevyplňuje odpovědi za oba dva jen jeden z nich, anebo že berou snoubenci skutečně přípravu vážně? Ale jak by se jinak vojáci mohli na manželství připravovat? Toto jsou otázky, které mi přišly na mysl, když jsem text o online kurzech zpracovávala, odpovědi na ně nechám na každém z vás. Mě ale zajímalo, jak probíhá tradiční příprava na manželství ve Spojených státech amerických, nejen online. Proto jsem kromě českých organizací oslovila i organizace ve Spojených státech.

6.1 Polská republika

Pro představu, jak probíhá předmanželská příprava v sousední Polské republice, jsem volně přeložila dokument “Slub koscielny. Jak przygotowac? Pastoralne dzialania formacyjne wobec narzeczonych w archidiecezji gnieznienskiej“ od Franciszeka Jablonského, což je polský kněz a misiolog. Předmanželská příprava

v Polsku je členěna stejně jako v Čechách na přípravu vzdálenější, bližší a bezprostřední.

První etapa předmanželské přípravy je koncipování křesťanské výchovy dětí a mládeže v rodině, ve farních školách či v jiných organizacích. Důležitým faktorem pro přípravu k manželství je pedagogika v rodině doplněná o farní pedagogiku. Ta může být prováděna v rámci pravidelných schůzek.⁹⁸

Papežská rada pro rodinu v dokumentu „O přípravě na svátost manželství“ hovoří o bližší přípravě jako o období, kdy by měli být snoubenci již zralí a měli by znát své hodnoty. V roce 2004 vznikl v arcidiecézi Gniezno (řekněme) projekt, který se snaží začít s detailnější katechezí ohledně bližší přípravy na manželství již na středních školách, kde se do výuky přibrala témata manželství a rodiny. První etapou bylo vytvoření skupiny lidí, kteří potom v týmech pastoračně působily na děti a mládež v katolických školách. Projektu se zprvu účastnilo 100 až 150 lidí, v roce 2011 však jejich počet začal klesat. Sekundárním cílem katecheze je vychovávat mladé lidi k zodpovědné lásce a k zodpovědnému způsobu života. Je doporučeno provádět katechezi v podobě setkání a rozhovorů se studenty. Pro první rok je plánováno 10 schůzek, pro druhý rok také 10 a pro třetí rok 5 schůzek. Frekvence setkání závisí na velikosti farnosti a stávajících podmínkách. V průběhu roku se setkání konají jednou za měsíc nebo jednou týdně v průběhu adventu a postní doby. Dále se doporučuje, aby se setkání organizovala v malých skupinách uvnitř i vně budovy kostela.⁹⁹

Třetí etapou pastorační přípravy na svátost manželství je již zmíněná bezprostřední příprava. Ta se odehrává v měsících nebo týdnech před uzavřením svátosti manželství. V Polsku se tato příprava provádí různými způsoby, co „*diecezja, to inny obyczaj*.“¹⁰⁰ Tato příprava by měla vést k prohloupení víry snoubenců a k většímu upevnění vztahů mezi nimi a Bohem. Příprava se skládá ze tří setkání s oddávajícím a tří setkání přímo v rodině. Setkání se provádí formou dialogu, účelem setkání je poznání významu svátosti manželství, pastor poté

---

⁹⁸ JABLONSKI, Franciszek. *Slub kościelny. Jak przygotować? Pastoralne działania formacyjne wobec narzeczonych w archidiecezji gnieźnieńskiej*. [online]. Gniezno. s. 164-165. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: 10_Jablonski_Franciszek_Teologia_i_Moralnosc_12-2012%20(1).pdf.

⁹⁹ Tamtéž, s. 165.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 167.

prezentuje snoubencům Boží plán a diskutují o vlastnostech a požadavcích manželské lásky.¹⁰¹

6.2 Spojené státy americké

Spojené státy americké se ve svých předmanželských přípravách oproti České republice tolik neliší. Křesťanské manželství je svátostí, na kterou je potřeba se připravit, proto i americké diecéze a farnosti předmanželskou přípravu nabízejí. Obdoba témat i struktura příprav je velmi podobná. Programy na manželství mohou mít stejně jako v ČR různé podoby – setkání s farářem, víkendová setkání, kurzy apod.

Předmanželské kurzy jsou sérií pěti až sedmi sezení, stránka United States Conference of Catholic Bishops doporučuje, aby se snoubenci na svého oddávajícího nebo jiné kurzy obrátili zhruba 6 až 9 měsíců před uzavřením svátosti manželství.¹⁰² Probíraná témata jsou obvykle: spiritualita, dovednosti řešení konfliktů, kariéra, finance, soužití, děti a rodičovství, manželský závazek a rodina původu.¹⁰³

Zajímavostí, kterou se mi v České republice nepodařilo dohledat, jsou předmanželské kurzy online internetové stránky Catholic Marriage Prepclass. Tento internetový kurz je určen převážně pro páry, které jsou od sebe z nějakého důvodu vzdálené nebo nemohou docházet pravidelně v konkrétní čas společně na setkání. Může se jednat o pár, kdy jeden z nich, například, pracuje přes týden v jiném městě nebo studuje daleko od domova apod. Kurz však může online absolvovat každý, komu tato forma výuky vyhovuje. Kurz zahrnuje širokou škálu témat. Obsahuje jak témata pro přípravu povinná (původní rodina, řešení problémů, slib, obřad atd.), tak i výběrová, kdy si pár může zvolit z dalších nepovinných segmentů, které je zajímají. Tento online kurz trvá 8 hodin a je možné spustit ho kdykoliv. Internetový kurz myslí i na hispánské páry a vytvořil proto i online předmanželské kurzy ve

---

¹⁰¹ JABLONSKI, Franciszek. *Slub koscielny. Jak przygotowac? Pastoralne dzialania formacyjne wobec narzeczonych w archidiecezji gnieznienskiej*. [online]. Gniezno. S. 164-5. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: [10_Jablonski_Franciszek_Teologia_i_Moralnosc_12-2012%20\(1\).pdf](#).

¹⁰² United States Conference of Catholic Bishops. *Marriage preparation*. [online]. Washington D. C. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/marriage-preparation/index.cfm>.

¹⁰³ For your marriage. *Marriage prep resources*. [online]. Washington D. C. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.foryourmarriage.org/dating-engaged/marriage-prep-resources/>

španělském jazyce. Poplatek¹⁰⁴ za tento kurz činí 195,- USD, což je zhruba 4 959,- Kč (1 USD = 25, 43 Kč, stav k 3. 12. 2016).¹⁰⁵

6.3 Liguori publications

V rámci této práce jsem oslovila 10 organizací, které mají, co dočinění s přípravami na manželství. Dostalo se mi pouze tři odpovědi, z toho jeden email byl informace, že je dotyčný email již delší dobu neaktivní, ve druhém e-mailu mě United States Conference of Catholic Bishops (dále jen USCCB) odkázala na jinou organizaci, která však na můj email nereagovala. Třetí odpověď je od vydavatelství Liguori publications, které vydává a tvoří materiály pro program přípravy na manželství. Za toto vydavatelství mi velmi ochotně a obsáhle odpověděla paní Mary Wuertz von Holt, ředitelka prodeje a marketingu.

Liguori publications je společným duchovním úřadem (volně přeloženo) redemptoristů, kněží, bratrů a laických pracovníků, kteří šíří zvěst o Ježíši Kristu prostřednictvím psaného slova. Snahou Liguori publications je být předním poskytovatelem římskokatolických publikací pro každou etapu víry a života v neustále se měnícím světě. Liguori má funkci vzdělávací a pastorační, vydává knihy a brožury o duchovnu, modlitbách a rozjímání. Pro farnosti vydává knihy o svátostech a přípravách na ně a katechetické knihy. Vydavatelství publikuje také svůj vlastní časopis Liguorian magazine. Mnoho publikací je k dispozici nejen v angličtině, ale také ve španělštině.

Přípravu na manželství ve Spojených státech provádí farnosti a diecéze, ve větších farnostech jsou přípravy obvykle vedeny laickými pracovníky nebo manželskými páry pod dohledem kněze. Tyto laické páry a pracovníci jsou nazýváni lídři či instruktoři. V souvislosti s tím USCCB říká: „Marriage preparation is perceived as most valuable when it is administered by a team.“¹⁰⁶ Tento tým by měl být tvořen jedním členem duchovenstva a laickými páry nebo pracovníky. Dříve se totiž objevovaly stížnosti na to, že kněží nežijí v manželství a proto neví, jaké to je.

---

¹⁰⁴ Catholic Marriage Prepclass. *Info for couples*. [online]. Detroit. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <https://catholicmarriageprepclass.com/couples/>

¹⁰⁵ Česká národní banka. *Kurzy devizového trhu*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financi_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp

¹⁰⁶ Citace vyňata z e-mailové korespondence. „*Příprava na manželství je vnímána jako nejcennější, pokud je předávána týmem.*“ (volně přeloženo)

Obvykle tedy přípravu na manželství organizuje pastor dané farnosti ve spolupráci s jinými pracovníky. Příprava je určena snoubencům, kteří se přípravy zúčastňují společně v několika setkáních. Délka a program přípravy se farnost od farnosti liší a záleží jen na pastrovi, jakou určí délku přípravy. Příprava na manželství dle publikací Liguori může být provedena ve čtyřech půldenních sezeních, ve dvou celodenních sezeních nebo v šesti setkáních každý den na několik hodin, anebo během víkendu. Příprava obvykle probíhá ve velkých místnostech na faře nebo v diecézních kancelářích. Laičtí pracovníci by v nejlepším případě měli být držiteli certifikátu Koordinátor náboženské výchovy nebo Pastorační asistent. Maximální počet účastníků se liší dle velikosti farnosti, příprava může být i individuální pro jeden pár, ve větších farnostech už může být počet 25 až 30 párů na kurz. Farnost si obvykle účtuje malý poplatek na pokrytí nákladů.

7 Příprava na manželství ve škole

Už od raného dětství žijeme v sociální interakci s lidmi, učíme se navazovat nová přátelství a vztahy, proto je důležité se již ve škole v průběhu dospívání zabývat tématy utváření vztahů, hledání partnera, sexuální výchovy a manželství a dát žákovi komplexní přípravu do reálného života. Na začátek musím podotknout, že níže zmíněná témata nejsou jediné okruhy, které se ve škole probírají. K účelům této práce jsem vyhledávala okruhy pouze dle klíčových slov rodina, manželství, partnerství, sexualita, rodičovství a péče o dítě, řešení konfliktů, komunikace, obsah manželského slibu a víra. Dříve byl ve školách (konkrétně na 2. stupni ZŠ a na SŠ) vyučován předmět Rodinná výchova. Dnes je tento předmět nahrazen Výchovou ke zdraví, obsah výuky se však příliš nezměnil. Obsah tohoto předmětu lze nalézt v Rámcových vzdělávacích plánech.

Rámcový vzdělávací plán pro druhý stupeň základní školy obsahuje předmět Výchova ke zdraví, kde se probírají vztahy ve dvojici (kamarádství, přátelství, láska) a vztahy v prostředí komunity (rodina, škola, vrstevnická skupina). Žáci druhého stupně základní školy se věkově dostávají do období pubescence, proto i výuka je svými tématy tomuto období přizpůsobena. Okruh Změny v životě člověka a jejich reflexe obsahuje témata dospívání (tělesné i duševní), reprodukční zdraví a základy péče o dítě. Tyto okruhy jsou obsaženy i v Rámcovém vzdělávacím plánu pro základní školy speciální.¹⁰⁷

V Rámcovém vzdělávacím plánu pro gymnázia učivo seznamuje s problematikou vztahů v rodině, mezigeneračním soužitím, partnerských vztahů, manželství, rodičovství, rizik spojených s volbou životního partnera, krizových situacích v rodině apod. Očekávaným výstupem učiva je schopnost posouzení hodnot, které mladým lidem usnadňují vstup do samostatného života, partnerských vztahů, manželství a rodičovství.¹⁰⁸

Šulová ve své knize „*Jak učit výchovu k manželství a rodičovství?*“ popisuje, jaká témata k výuce jsou vhodná, do jakého ročníku. Já se v této práci zaměřuji na tematiku manželství, rodiny a partnerství. Do toho spadá i téma sexuality,

---

¹⁰⁷ Rámcový vzdělávací program pro základní školy [online]. s. 54-55. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>.

¹⁰⁸ Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. s. 58. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>.

rodičovství a péče o dítě, proto jsem se v této publikaci zaměřila i na tato témata. Již v prvním ročníku základní školy se žákům objasňuje pojem rodina, kdo do ní patří, proč rodina existuje a zda byla rodina dříve stejná, jako je dnes. Děti si povídají o své rodině, většinou dostanou za úkol jí nakreslit a poté představit spolužákům. Dále se děti seznamují s novými pojmy a porovnávají svou rodinu s ostatními. Tím si uvědomují různost rodin v okolí. Zamýšlejí se také nad tím, jakou by jednou chtěly mít rodinu.¹⁰⁹ V první třídě se děti také učí rozlišovat mužské a ženské pohlaví (anatomické rozdíly, mužský a ženský pól v přírodě atd.). Blíže se s vývojem a funkcí rodiny zaobírají ve druhé třídě, kde se učí pochopit vztah člověk – rodina – společnost. Navazují pak procesem socializace a zdůrazňují význam rodiny při tomto procesu.¹¹⁰

Ve třetí třídě se k dětem dostávají informace o početí, prenatálním vývoji a porodu. Děti jsou poučeny i o poruchách vývoje plodu a o některých druzích postižení. Cílem je směřovat ke zvýšení tolerance a empatie vůči handicapovaným. V další, čtvrté, třídě se děti učí pochopit vztah mezi kamarádstvím a láskou a proměnlivostí mezilidských vztahů v průběhu života. Během výuky tohoto tématu lze využít sociometrickou metodu ke zjišťování vztahů ve třídě. Tuto metodu by měl ale vykonávat pouze odborník, jinak by mohla spíše uškodit.¹¹¹

Na rodičovskou roli a péči o dítě jsou žáci připravováni již v páté třídě, kde je cílem připravit děti na rodičovskou roli a přiblížit jim reálnou péči o dítě se všemi jeho potřebami. Nejprve žáci charakterizují, jak se chová malé miminko a lektor tyto vlastnosti zapisuje na tabuli (hodně spí, časté přebalování), a poté si o nich povídají. Další aktivitou je sepisování věcí, které jsou třeba nakoupit, když se má narodit miminko. K věcem lze udávat i ceny, aby měli žáci přehled, kolik, co stojí. Žáci si také povídají s lektorem o důležitosti toho, aby se dítě narodilo rodičům, kteří ho chtějí, těší se na něj, mohou mu dát domov, zaopatřit ho apod. V rámci této hodiny je i ukázka koupání dítěte, resp. panenky. Děti tak nezískají jen teoretické znalosti, ale také praktické dovednosti.¹¹² V šesté třídě se rozebírají charakteristické znaky dospívání, vysvětlují se žákům důvody změn v psychice a na těle v období

---

¹⁰⁹ ŠULOVÁ, Lenka. *Jak učit výchovu k manželství a rodičovství?*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1995. s. 11. ISBN: 80-7169-218-2.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 19-23.

¹¹¹ Tamtéž, s. 26-33.

¹¹² Tamtéž, s. 41.

pubescence. Tato témata pomáhají žákům pochopit změny, které se v jejich těle odehrávají a přijímají tak koncepci vlastního těla.¹¹³

Šulová doporučuje vyučovat témata výběru partnera a manželství v sedmé třídě základní školy. Udává zde přímo návod, jak vést hodinu včetně časového rozvržení. Cílem je vysvětlit žákům, že výběr přátel a partnerů není zcela náhodný, ale má své zákonitosti, které si vždy zcela neuvědomujeme. Může to být tak, že u druhého hledáme něco, co nám samotným chybí. Nebo hledáme někoho, kdo má podobné vlastnosti jako my a budeme si rozumět. V osmé třídě se probírá antikoncepce a pohlavní styk, v deváté třídě pak pohlavní nemoci.¹¹⁴

Žáky na život nepřipravuje ale jen škola a rodina, existují i různé preventivní programy neziskových organizací a nadací. Arcibiskupství pražské nabízí zdarma mnoho výukových programů pro veřejné školy. Cílem těchto programů je prezentace křesťanských hodnot a křesťanské kulturní tradice, programy však nelze ztotožnit s výukou náboženství. Programy uskutečňují lektoři s kvalifikací pedagogického pracovníka a zaměstnanci Arcibiskupství pražského – referátu církevního školství. Během programu je nutná přítomnost pedagogického pracovníka školy, protože je do programu též zapojen.¹¹⁵ Tyto křesťanské programy v Arcibiskupství pražském nejsou ničím ojedinělým, tyto programy pořádají i jiné diecéze, např. projekt „Vstupy do škol“ brněnské diecéze nebo program „Úcta k životu“ Síť křesťanských učitelů.

Nadace mezinárodní potřeby je křesťanská mezi-církevní organizace založená na biblických principech, která ale nepodléhá žádné konkrétní církvi. Nadace mimo jiné podporuje přednáškovou činnost na českých školách. Křesťanští lektoři jsou pro přednáškovou činnost na školách odborně zaškoleni, ale pokud o to nejsou přímo požádáni, tak o křesťanství nepřednášejí. Témata přednášek na školách jsou různá – drogy, sexuální výchova, šikana, ale také vztahy v rodině a kolektivu.¹¹⁶ Právě vztahy a rodina je to, co nás v souvislosti s přípravou na manželství zajímá, proto tuto nadaci zmiňuji. Protože z vlastní rodiny se učíme a přebíráme její vzorce

---

¹¹³ ŠULOVÁ, Lenka. *Jak učit výchovu k manželství a rodičovství?*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1995. s. 49. ISBN: 80-7169-218-2.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 58.

¹¹⁵ Arcibiskupství pražské. *Programy pro školy* [online]. Praha. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/programy-pro-verejne-skoly>.

¹¹⁶ Nadace mezinárodní potřeby. *Zdravá mládež v ČR*. [online]. Česká Třebová. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <https://mezinarodni-potreby.cz/zdrava-mladez-v-cr>.

chování, a to ovlivňuje náš výběr partnera, komunikaci a soužití s ním, výchovu dětí apod.

7.1 Příprava na manželství a rodičovství na Slovensku

Při vyhledávání Rámcových vzdělávacích programů jsem narazila na dokument Ministerstva školství Slovenské republiky, který se též nepřímou zabývá přípravou na manželství ve školách. Text jsem podrobila analýze, abych ho mohla, popřípadě srovnat s přípravou na českých školách.

Dokument obsahuje učební osnovy Výchovy k manželství a rodičovství, které vydalo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Výchova k manželství a rodičovství (dále jen VMR) vychází z Konceptie výchovy k manželství a rodičovství reagující na potřebu řešit aktuální otázky současné společnosti. Východiskem pro tvorbu VMR byla také Konceptia štátnej rodinej politiky č. 389/1996. VMR má multidisciplinární charakter, protože integruje filozofické, sociální, biologické a psychologické poznatky o manželství, intimních vztazích a rodině. Cílem VMR je dosáhnout toho, aby byl žák v dospělosti schopný budovat partnerské vztahy a stal se zodpovědným rodičem. Na každé škole působí koordinátor odpovídající za zařazení VMR do edukace. A proč je výchova k manželství a rodičovství důležitá? Na to odpovídají učební osnovy takto: „(...) *Je důležité, aby všeci mladí ľudia, žiaci základných a stredných škôl, dostali kvalitné a plnohodnotné informácie z oblasti partnerských a manželských vzťahov i z výchovy k rodičovstvu predtým, ako sa stretnú s konkrétnymi životnými, spoločenskými i partnerskými situáciami*“¹¹⁷

Na prvním stupni základní školy je VMR zacílena na význam kamarádství a přátelství, pěstování touhy v dospělosti založit rodinu, vytváření a zvládání vztahů a na poznatky o fyzických i psychických změnách v dospívání. Obsahem výuky jsou tedy témata výchovy v rodině, rovnoprávnost pohlaví, vznik a vývoj lidského jedince a změny v organismu dítěte v období puberty.¹¹⁸ Již od prvního stupně je důležité pracovat na principu důvěry, protože na tomto i na pozdějších stupních vzdělávání se

---

¹¹⁷ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. *Výchova k manželství a rodičovství*. [online] s. 3. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/vychova_k_manzelstvu.pdf.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 4-5.

probírají témata, která mohou být pro některé žáky velmi citlivými, učitel musí proto postupovat samozřejmě na základě etiky, vědeckosti a přiměřenosti, ale také hlavně na budování si důvěry mezi žáky.

Na druhém stupni se VMR zaměřuje už více na oblast sexuality a vytváření partnerských vztahů, více však tato témata prohlubuje až na střední škole. Zde cílí hlavně na poznávání sociálních, fyziologických a psychologických vlastností jedinců podle pohlaví, vytváření vztahů s opačným pohlavím a význam plánovaného rodičovství. Na střední škole už se dostáváme k psychologickým a sociálním aspektům manželství, rodiny a rodičovství. Probírá se zde intimní vztah muže a ženy, charakteristika manželství, co je k němu potřeba, rozvody, mezigenerační solidarita apod.¹¹⁹

Při komparaci příprav na českých a slovenských školách jsem nenarazila na žádné významné rozdíly. Oba státy se na prvním stupni základní školy zaměřují primárně na oblast utváření přátelských vztahů, pochopení významu rodiny, rovnoprávnosti a fyzických rozdílů pohlaví. Druhý stupeň je více zaměřen na sexualitu a dospívání. Žáci jsou poučeni o partnerských vztazích, intimitě, rodičovství a manželství. Všechna tato témata jsou hlouběji probírána na středních školách.

---

¹¹⁹ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. *Výchova k manželství a rodičovstvu*. [online] s. 5-10. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/vychova_k_manzelstvu.pdf.

8 Příprava na manželství v rodině

Prostřednictvím rodiny člověk poprvé vstupuje do sociálních kontaktů, nejprve se v ní rozvíjí jeho cit a rozum, poté se seznamuje s postavením své třídy a zaujímá soc. postoje, pod jejichž vlivem se formuje jeho společenská aktivita. Rodina je zprostředkovatel v získávání vzorů a norem chování, vztahu k práci a k veřejným problémům. Člověk žijící v sociálně nevyzrálém prostředí nebývá tak dobře připraven na život, protože výchova v rodině je jádrem výchovného působení. To, co dítě nezíská v rodině, to se stěží naučí ve škole.¹²⁰

Výchova k manželství a rodičovství je součástí výchovy celé osobnosti člověka a začíná ihned po jeho narození.¹²¹ Rodiče nás nemusí učit ani nijak vědomě, učíme se nevědomky tomu, co vidíme – jak doma rodiče komunikují, jak se k sobě chovají. Odborně tomu říkáme učení nápodobou. Ne nadarmo se říká, že jablko nepadá daleko od stromu, pokud dítě udělá nebo řekne něco, co říká nebo dělá i jeden z jeho rodičů.

Jak a kdy s výchovou k manželství a rodičovství začít? Liší se tato výchova v závislosti na pohlaví dítěte? Rousseau například zastával názor, že výchova pro ženy a muže má být odlišná, protože žena je vedena k tomu, že má mít děti, vytvářet rodinnou pohodu a starat se o manželovo štěstí. Důležitá je u dívky i výchova tělesná a mravní. Rousseau se dále ve svém díle „*Emil aneb O výchově*“ zamýšlí nad tím, zda upokojit dětskou zvědavost a vše správně vysvětlit nebo dítě upokojit mylným klamem. Správné je podle něj odpovídat vážně a bez váhání, aby nebyly děti zvědavé. Makarenko v díle „*O výchově dětí v rodině*“ tvrdil, že cílem pohlavní výchovy v rodině je vypěstování pocitu zodpovědnosti u jedince, který považuje lásku za hluboký a vážný cit.¹²²

Výchova k partnerství připravuje jedince k blízkému a hlubokému citu založenému na vztahu člověka k člověku. Tento vztah prochází několika fázemi – od prvního kontaktu přes přátelství až k intimnímu vztahu. Je žádoucí, aby tento partnerský vztah v určitém časovém období dospěl do kvalitativně vyššího stádia, do

---

¹²⁰ KADLECOVÁ, Zdeňka, ed. a kol. *Na cestu do manželství: Sborník stud. materiálů k předmanželskému poradenství*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1976, s. 15-21.

¹²¹ NEMCOVÁ, Livia. *Výchova k manželství a rodičovství v škole*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, 2007, s. 6. ISBN: 978-80-8083-569-9

¹²² Tamtéž, s. 13.

manželství.¹²³ Dnešní trend tzv. singles tedy odporuje cílům výchovy k manželství a rodičovství. Výchova k partnerství nemusí mít v dnešní době ani podobu přípravy na manželství, mnozí lidé žijí pouze v nesezdaném vztahu, tzv. na psí knížku, dokonce se v tomto klimatu rodí čím dál tím více dětí. Problémem výchovy k partnerství je, že není v odborné literatuře příliš teoreticky rozpracována, chybí specifikace cílů, obsahů a metod. Přitom však výchova k partnerství může hrát velkou roli v celé struktuře výchovy k manželství a rodičovství. Výchova k partnerství má za úkol kultivovat člověka v oblasti kvality vzájemných vztahů. Je to přechodová fáze, která by měla vést přirozenou cestou do manželského soužití. Tato „kvalitativní“ změna vztahu představuje v dnešní době nejvýraznější problém, spousta mladých párů uzavření manželství oddaluje s tím, že je to jen formalita a že manželství nemá na kvalitu vztahu žádný vliv.¹²⁴

Do výchovy k zodpovědnému rodičovství patří také sexuální výchova, která souvisí s odpovědností, porozuměním a sebeodříkáním. Rodiče mají povinnost předávat dětem základní poznatky ze sexuální oblasti. Je to psychologicky žádoucí a správný postup, škola má tyto poznatky už jen rozvíjet.¹²⁵ Problém při domácí sexuální výchově může být stud dítěte před rodiči a naopak. Dítě má ve fázi dospívání zcela jiný pohled na svět než jeho rodiče a v mnohém se s nimi neshodne. Ze svých tělesných změn a nových pocitů může být nervózní a mluvit o nich v tomto věku s rodiči mu může přijít až poněkud trapné. Domnívám se tedy, že se dnešní mládež obrací v otázkách sexuální výchovy spíše na media nežli na svou rodinu. Žijeme ve světě internetu a lehce dostupných informací, předpokládám tak, že dospívající hledají odpovědi na své otázky právě tam. Lehká dostupnost veškerých informací však může být i na škodu. Média konstruuji novou realitu, fikce se vydává za skutečnost. V důsledku působení médií upadají sociální normy, lidé si myslí, že pudové jednání je to, co je přivede ke štěstí.¹²⁶ Media tedy mohou mladé lidi zmást ještě více.

---

¹²³ JANIŠ, Kamil. *Úvod do sexuální výchovy*. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2005. s. 5-7. ISBN: 80-7248-305-6.

¹²⁴ JANIŠ, Kamil. *Sexuální výchova – včera, dnes a zítra*. [online]. s. 16. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://www.planovanirodiny.cz/storage/brod08/02sv_vcera_dnes_zitra.pdf.

¹²⁵ PŠENIČKA, Oldřich. *Sexuální výchova v rodině: radost být matkou a také otcem*. Vyd. 1. Pardubice: Hnutí Rodina, 1994, s. 73-116. ISBN: 80-901524-1-4.

¹²⁶ BALÍK, Jan. *Máš na víc: život je umění, kterému se učíme od mládí*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2006. s. 70. Katecheze a formace. ISBN: 80-86949-14-1.

Dalším z problémů sexuální výchovy, jak v rodině, tak ve škole, je nevyváženost kladných a negativních informací. Sexuální osvěta je většinou cílena hlavně na pohlavně přenosné nemoci, nechtěná těhotenství, zneužívání, znásilnění, promiskuitu apod. Často se v sexuální výchově opomíjí aspekt lásky, intimního vztahu, zodpovědnosti a rodičovství.¹²⁷

Jak by tedy měla výchova k manželství a rodičovství vypadat? Rodina je nejpřirozenější prostředí dítěte, a proto je také pro tyto rozmluvy o životě nejvhodnější. Rodič by měl s dětmi navazovat důvěrné rozhovory na témata přiměřená jejich věku. Dalším významným zdrojem informací jsou i starší sourozenci.¹²⁸ Dobrým pomocníkem při těchto rozmluvách jsou knihy, filmy, časopisy či audiovizuální pořady. Možností je mnoho, prakticky v každé městské knihovně se dá nalézt publikace o fyziologických změnách v dospívání.

Se sexuální výchovou je důležité začít dříve, než dítě začne chodit do školy. Již v raném dětství jsou děti zvědavé a mají spoustu otázek ohledně svého těla. Na tyto otázky by mělo být odpovězeno pravdivě a jednoduše, aby to bylo pro dítě dobře srozumitelné. Nejčastější dotazy se týkají pohlavních rozdílů mezi mužem a ženou a také, jak se rodí děti. Rodiče mají někdy obavy, aby toho dítěti neprozradili moc, popřípadě něco jeho věku ještě nevhodného. Toho se však nemusejí obávat, dítě si vezme jen tu informaci, která je pro něj srozumitelná, které rozumí. Zbytek zapomene.¹²⁹ Doporučuje se, aby o sexu mluvili otcové s chlapci a matky s děvčaty. Rodiče by se měli snažit při rozhovoru používat pravé názvy pohlavních orgánů a všeho, co s nimi souvisí.¹³⁰

Výuka sexuální výchovy v rodině má tři aspekty – vztah, vzor a poučení. Znamená to, že je dítě vychováváno k citovosti a citlivosti, na základě toho se rozhoduje, jaký bude mít dítě vztah k druhým a jak bude schopné je přijímat a cítit s

---

¹²⁷JANIŠ, Kamil. *Sexuální výchova – včera, dnes a zítra*. [online]. s. 10. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://www.planovanirodiny.cz/storage/brod08/02sv_vcera_dnes_zitra.pdf.

¹²⁸ŠILEROVÁ, Lenka. *Sexuální výchova: jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2003. s. 19. Pro rodiče. ISBN: 80-247-0291-6.

¹²⁹UZEL, Radim. *Sexuální výchova*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. s. 23-4. ISBN: 80-86991-69-5.

¹³⁰CENKOVÁ, Tamara a LANGROVÁ, Monika. *Jak přežít pubertu svých dětí*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. s. 19. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-2913-8.

nimi. Dále dítě přejímá od rodičů modely chování, jsou pro něj tedy vzorem. Třetí rovinou je poučení, vědomosti a informace, které dítě získá od rodičů a ze školy.¹³¹

Pojmu rodinná výchova můžeme rozumět ve dvou rovinách. Rodinná výchova jako předmět ve škole (tento název se již oficiálně nepoužívá) nebo výchova k manželství a rodičovství v prostředí vlastní rodiny. K výchově k manželství, rodičovství a s tím související sexuální výchově by se měli děti vést již od útlého věku. Již od mala učíme děti k citovosti a citlivosti a již od mala jsou pro něj rodiče vzorem. O všem by se mělo s dětmi mluvit přímo, a hlavně by se měla používat správná terminologie. V každé rodině jsou nějaké domácí výrazy pro ženské a mužské pohlavní orgány, které zjednodušují komunikaci mezi rodiči a dětmi v oblasti sexuální výchovy, přesto je důležité, aby bylo dítě informováno o i správné terminologii těchto orgánů. Už ve čtyřech letech je dítě schopné rozpoznat vhodné a nevhodné dotyky na svém těle, proto je potřeba dítě poučit i o problematice zneužívání. Rodiče k informování dítěte o životních změnách používají převážně metodu důvěrného rozhovoru, pomáhají si nejrůznějšími publikacemi či audiovizuálními pomůckami. Rodiče, kteří chtějí vést své děti ke křesťanské víře, mohou navštěvovat s dětmi i náboženskou výuku ve své farnosti nebo se účastnit nejrůznějších dětských programů, které organizují též farnosti nebo centra pro rodinu.

---

¹³¹ MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996. s. 90-93. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN: 80-7178-085-5.

9 Shrnutí

Vypracováním této práce jsme zjistili, že máme tři druhy přípravy na manželství – vzdálenější, bližší a bezprostřední. Tyto druhy příprav nejsou ojedinělé jen v České republice, ale nacházejí se celoplošně i v zahraničí. Vzdálenější přípravou rozumíme přípravu v rodině a ve škole. Obsah příprav v rodině se dá jen těžko zobecnit. Některé rodiny jsou velmi otevřené a o všem s dětmi diskutují, některé rodiny se zase mohou vyhýbat ožehavým tématům, jako je například sexualita. Za průpravu do manželství považují například, i když matka učí dceru vařit a starat se o domácnost. Mnohdy i ty nejobyčejnější činnosti mohou být jistou přípravou na život, aniž bychom si to uvědomovali. Děti sledují veškeré chování svých rodičů a učí se od nich.

Bližší příprava se týká období zasnub a bezprostřední příprava by měla být těsně před uzavřením manželství. Tyto dvě přípravy se dle mého názoru mohou prolínat. Někdo totiž volí přípravu na manželství bezprostředně před uskutečněním sňatku, jiní se na kurz přihlásí třeba již hned po zasnubách. Pokud bych ale měla tyto přípravy rozlišovat, tak v bližší přípravě probíhá kurz a v bezprostřední přípravě si pár domlouvá podrobnosti a průběh sňatku s oddávajícím. V úvodu práce jsem si kladla za cíl zjištění, jak probíhá příprava na manželství a kdo ji organizuje. Níže se nacházejí odpovědi na mé výzkumné otázky.

Jak probíhá příprava na manželství?

Během vypracovávání této práce jsem zjistila, že se průběh přípravy u oddávajících, v organizacích či u manželských párů příliš neliší. To je pravděpodobně dané tím, že existuje přesná metodika příprav dle ČBK. A přestože může mít příprava různou formu organizace, zahrnuje obsahově stejná témata. Dle metodik ČBK se příprava uskutečňuje ve zhruba šesti setkáních. V praxi organizací a manželských párů je to průměrně 5 až 6 setkání. Výjimečně lze nalézt i dlouhodobější několikaměsíční přípravné kurzy, jako například u manželů Imlaufových.

Nejčastěji používanou metodou při přípravě je rozhovor a přednáška, vše formou monologu, dialogu nebo diskuzí nad tématem. Podle toho, zda se jedná o přípravu individuální nebo o přípravu skupinovou. Některé organizace zadávají párům i nepovinné domácí úkoly, čímž je nabádají k tomu, aby ve svých úvahách

pokračovali i v pohodlí svého domova. Ve všech oslovených organizacích, včetně těch zahraničních, je ústředním tématem komunikace, řešení konfliktů, rodina a obsah manželského slibu.

Kdo organizuje přípravu na manželství?

Přípravu na manželství organizuje farnost, kde se manželé budou oddávat, nebo lze využít služeb organizací. V této práci mě též zajímalo, zda jsou organizace nabízející službu přípravy na manželství vždy propojené s církví nebo jsou čistě profánní a na církvi tedy nezávislé. Bohužel se mi však nepodařilo dohledat organizaci, která by nebyla s církví nějakým způsobem propojená. Nezávislé jsou však například manželské a partnerské poradny. Při větších diecézích fungují Centra pro rodinu, která předmanželské kurzy organizují a manželé pak již navštíví jen oddávajícího s tím, že kurz mají hotový a domluví se jen na průběhu sňatku. V některých organizacích to funguje tak, že se kněží na kurzech sami podílejí. Mají na starost otázky a témata víry a lektoři či manželské páry zase hovoří o svých zkušenostech ze života, o komunikaci, řešení sporů, výchově dětí apod.

Komu je příprava na manželství určena?

Příprava na manželství je primárně určena párům, kteří v nejbližší době plánují církevní sňatek. Ve většině případech se však kurzů od organizací mohou zúčastnit i ti, kteří ještě nemají pevně určené datum svatby nebo nechtějí svatbu v kostele.

Jaký je obsah přípravy na manželství?

Podle metodiky ČBK má příprava na manželství obsahovat tato témata:

1. víra a život z víry
2. jak katolická církev chápe manželství
3. psychologie partnerského vztahu
4. místo dítěte v manželství
5. vztah k rodičům, sourozencům a přátelům v manželství
6. řešení konfliktů
7. ekonomické minimum pro život manželství a rodiny
8. manželství a sexualita
9. odpovědné rodičovství

10. řešení krizí vztahu, a i jiných krizí
11. obsah manželského slibu a průběh svatebního obřadu

Základními tématy přípravy, na kterých se oslovené organizace shodly, jsou: původní rodina, komunikace, sexualita, řešení konfliktů, muž a žena, víra a manželských slib. Organizace a lektoři si ale obsah příprav upravují dle svého vlastního uvážení.

Jaké vzdělání má lektor kurzů přípravy na manželství?

Vzdělání lektorů je odlišné. V některých organizacích stačí praxe s prací s lidmi a popřípadě doplňkový specializovaný kurz, jinde mají lektoři vysokoškolské vzdělání. Důležité jsou jejich komunikační schopnosti, empatie, znalosti a zkušenosti ze života.

Jak probíhá příprava na manželství ve školách?

V Rámcových vzdělávacích plánech lze nalézt okruhy zabývající se partnerstvím, manželstvím, rodičovstvím a sexualitou. Tato témata jsou vyučována v rámci Výchovy ke zdraví. Okruhy udává RVP, jakým způsobem učitel předmět vyučuje, je na každé škole individuální. Zaručený návod, jak probírat s dětmi např. sexuální výchovu, neexistuje. Záleží hodně i na osobnosti vyučujícího, zda mu žáci důvěřují a není jim nepříjemné hovořit s ním o intimních záležitostech. Zda je učitel empatický apod. Výchovu ke zdraví lze vyučovat formou přednášek, workshopech nebo skupinových prací, kde se zapojí každý. S obsahem výuky sexuální výchovy by měli být rodiče seznámeni, aby se mohli připravit na případné doptávání se dětí.

Téma příprav na manželství pro mne osobně bylo velmi obohacující, protože jsem ve fázi, kdy je příprava teprve přede mnou a již nyní jsem se mohla seznámit s tím, jaké možnosti příprav se mi do budoucna naskytují.

Závěr

Při zpracování tohoto tématu jsem si teprve uvědomila jeho pravou podstatu a důležitost. Podstatou je připravit mladé lidi život, ve kterém už neplatí JÁ a TY, ale MY. V manželství jsou totiž na všechno DVA. Na výhry i prohry. O to více mne zaráží, že se před civilním sňatkem žádná příprava na manželství nekoná. V různých obdobích lidského života jsou okamžiky, na které se nějakým způsobem připravujeme. Před nástupem do školy se dítě učí napsat své jméno. V 18 letech se připravujeme na zkoušky v autoškolě. Při nástupu do zaměstnání procházíme školením. Ale při vstupu do manželství, které ovlivní celý náš budoucí život, se žádná povinná (u civilních sňatků) příprava nekoná. Přitom jde o celkovou změnu našeho života. Nyní se nerozhodujeme jen sami za sebe, ale důležitá rozhodnutí děláme společně. Tento vztah by měl být založen na toleranci a kompromisu, vzájemné úctě a porozumění. Není důležité mít stejný názor na věc, ale umět se dohodnout a respektovat názory druhého. K manželství patří i společné soužití. Nikdo nás však nepřipravuje na to, jak může být náročné sladit dva životní styly do jedné domácnosti. Každý jsme z rodiny zvyklý na jiný režim, každý si chceme dělat věci po svém, ale přitom chceme být spolu. Přednosti přípravy na manželství jsou právě témata komunikace, řešení konfliktů, rodina a sexualita. Vše jsou to témata z běžného života. Důležitost správné komunikace, nejen mezi partnery, si jistě uvědomuje každý, ale jak správně komunikovat a řešit konflikty už každý znát nemusí. Kurzy, o kterých tato práce pojednává, se sice týkají církevních sňatků, ale domnívám se, že by nebyly na škodu ani pro páry, kteří neplánují svatbu v kostele. Až na pár církevních témat jsou probírány okruhy, které by byly poučné pro široký okruh veřejnosti. Otázkou je, zda by byl o přípravu před civilním sňatkem zájem.

Dnešní doba je velmi hektická a uspěchaná. Absence jednotného hodnotového systému postmoderní společnosti udává určitou volnost v tom, jak naložíme se svým životem, jaké si určíme priority a jak budeme žít. Pro církve je manželství cenným svazkem. Za doby našich prarodičů bylo manželství automatickou součástí života. Ale dnes už to neplatí. V dnešní době nejsme podrobeni sociální kontrole ostatních. Narození dítěte do nesezdaného páru dávno není ostudou. Naopak, nemanželské děti se rodí čím dál tím častěji. Stejně tak život v nesezdaném partnerství se stává velmi populárním. Nesezdaná partnerství se z hlediska věku vyskytují hlavně mezi mladší

věkovou skupinou 25-34 let.¹³² Ale proč? Upřímně si myslím, že se lidé bojí závazku. Závazku, který dáváme tomu druhému. Co kdyby to náhodou nevyšlo? Žít spolu bez závazku je přece mnohem jednodušší. Nechat „si otevřená zadní vrátka“ a při prvním problému odejít, je mnohem snazší než se poté rozvádět.

Dalším problémem společnosti je například rostoucí rozvodovost. V roce 1950 byla míra rozvodovosti 12,08 %, v roce 2015 46,52 %.¹³³ Domnívám se, že by absolvování kurzu přípravy na manželství mohlo procentuálně snížit míru rozvodovosti, účastníci kurzu by se dozvěděli, jak komunikovat a řešit problémy. Své zkušenosti by sdíleli s ostatními lidmi, získali by nový pohled na věc a mohli by se poučit ze svých chyb.

Kurzy příprav na manželství jsou podle mého názoru velmi efektivní a potřebné. Věřím, že by o něm byl zájem i v široké veřejnosti, ale informovanost lidí, kteří chtějí civilní sňatek, je malá nebo je může odrazovat spojitost kurzů s církví, přestože některé kurzy nejsou primárně jen pro lidi plánující sňatek v kostele.

---

¹³² Český statistický úřad. *Nesezdaná soužití – 2011*. [online]. 30. 06. 2014. s. 20. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nesezdana-souziti-2011-ti6wlv4y3r>.

¹³³ Český statistický úřad. *Demografická příručka - 2015*. [online]. 24. 11. 2016. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-prirucka-2015>

Seznam použité literatury

Knihy a publikace

BALÍK, Jan. *Máš na víc: život je umění, kterému se učíme od mládeži*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2006. 103 s. Katecheze a formace. ISBN 80-86949-14-1.

BERGER, Peter L. a LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s. ISBN 80-85959-46-1.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad. 18. (9. opravené) vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2012. 1387 stran. ISBN 978-80-87287-50-7.

CENKOVÁ, Tamara a LANGROVÁ, Monika. *Jak přežít pubertu svých dětí*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 166 s. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-2913-8.

Codex iuris canonici = Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny: latinsko-české vydání s věcným rejstříkem. Překlad Miroslav Zedníček. 1. vyd. Praha: Zvon, 1994. XXIII, 812 s. ISBN 80-7113-082-6.

CONTENT, Élisabeth, LUCEREAU, Bénédicte a MATHIEU, Valérie. *Zádrhele lásky*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. 151 s. Familia; sv. 11. ISBN 978-80-7195-528-3.

CORETH, Emerich. *Co je člověk?: základy filozofické antropologie*. Překlad Karel Šprunk a Bohuslav Vik. 2. vyd. Praha: Zvon, 1996, ©1994. 211 s. Studium; sv. 47. ISBN 80-7113-170-9.

FUČÍK, Petr. *Věková homogamie českých sňatků 1920–2000*. Sociologický časopis, Vol. 42, No. 4, s. 719–739. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva a Vendula Hlavatá. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

GIDDENS, Anthony a SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2013. 1049 s. ISBN 978-80-257-0807-1.

HAMPLOVÁ, Dana, PIKÁLKOVÁ, Simona, 2002. *Manželství, nesezdaná soužití a partnerský vztah*. s. 144-145. IN Tuček, Milan, ed. a Mansfeldová, Zdenka, ed. *Současná česká společnost: sociologické studie*. Vyd. 1. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002. 381 s. ISBN: 80-7330-009-5.

HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Překlad Irena Štěpaníková. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998. 165 s. Studium; 7. ISBN 80-7178-198-3.

JANIŠ, Kamil. *Úvod do sexuální výchovy*. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2005. 93 s. ISBN 80-7248-305-6.

KADLECOVÁ, Zdeňka, ed. a kol. *Na cestu do manželství: Sborník stud. materiálů k předmanželskému poradenství*. 1. vyd. Praha: Horizont, 1976. 171, [1] s.

KATOLICKÁ CÍRKEV. Papež. *Familiaris consortio: apoštolská adhortace Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981*. Překlad Terezie Brichtová. 1. vyd. Praha: Zvon, 1992. 101 s. ISBN 80-7113-067-2.

MAREŠ, Petr. *Sňatkový trh – koncepty a modely: východisko výzkumu reprodukce rodin*. IN POTOČNÝ, Tomáš, ed. a MAREŠ, Petr, ed. *Modernizace a česká rodina: sborník prezentací na sympoziu pořádaném ve dnech 15.-17. října 2003 Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně = Modernization and the Czech family: proceedings of the symposium organised by School of Social Studies Masaryk University Brno (15-17 October, 2003)*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2003. 348 s. Sociální studia. ISBN 80-86598-61-6.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996. 143 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-085-5.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. 124 s. Studijní texty; sv. 3. ISBN 80-901424-7-8.

MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. 208 s. ISBN 80-7178-624-1.

MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 250 s. Základy sociologie; sv. 8. ISBN 80-86429-05-9.

MURPHY, Robert Francis. *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Překlad Hana Červinková. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. 268 s. Studijní texty; sv. 15. ISBN 80-86429-25-3.

NEMCOVÁ, Livia. *Výchova k manželstvu a rodičovstvu v škole*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica, 2007, 98 s. ISBN: 978-80-8083-569-9

NOVOTNÝ, Petr et al. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. 194 s. Právo pro každého. ISBN 978-80-247-5167-2.

PESCHKE, Karl-Heinz. *Křesťanská etika*. Překlad Marek Skovajsa. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1999. 695 s. Theologica; sv. 3. ISBN 80-7021-331-0.

PETRÁČKOVÁ, Věra a kol. *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodiny: struktura, dynamika, komunikace*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 2000. 294 s. ISBN 80-7239-039-2.

PLZÁK, Miroslav. *Klíč k výběru partnera pro manželství*. 2. vyd. Praha: Avicenum, 1989. 265 s. Rodinný kruh.

PŠENIČKA, Oldřich. *Sexuální výchova v rodině: radost být matkou a také otcem*. Vyd. 1. Pardubice: Hnutí Rodina, 1994. 310 s. ISBN 80-901524-1-4.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Vyd. 2., přeprac., V Portálu 1. Praha: Portál, 2004. 390 s. ISBN 80-7178-829-5.

SINGLY, François de. *Sociologie současné rodiny*. Překlad Stanislav Štech a Ludmila Šašková. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 127 s. ISBN 80-7178-249-1.

ŠILEROVÁ, Lenka. *Sexuální výchova: jak a proč mluvit s dětmi o sexualitě*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2003. 103 s. Pro rodiče. ISBN 80-247-0291-6.

ŠULOVÁ, Lenka. *Jak učit výchovu k manželství a rodičovství?*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1995. 112 s. ISBN: 80-7169-218-2.

UZEL, Radim. *Sexuální výchova*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 28 s. ISBN 80-86991-69-5.

VÝROST, Jozef a SLAMĚNÍK, Ivan. *Sociální psychologie. 2.*, přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. 404 s. Psyché. ISBN 978-80-247-1428-8.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: Sbírká zákonů. 3. 2. 2012, ISSN: 1802–8012.

Internetové zdroje

ALFONSO KARDINAL LÓPEZ TRUJILLO. *Příprava na svátost manželství*[online]. Vatikán, 13. 5. 1996. 15 s. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://snoubenci.asczech.cz/?a=1&b=98>.

Arcibiskupství pražské. *Centrum pro rodinu*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/cpr/>

Arcibiskupství pražské. *Křesťanská psychologická poradna*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/cpr-krestanska-psychologicka-poradna>

Arcibiskupství pražské. *Programy pro školy* [online]. Praha. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.apha.cz/programy-pro-verejne-skoly>

Centrum pro rodinu a sociální péči. *Přípravy na manželství*. [online]. Brno. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.crsp.cz/index.php/rodiny/partneri-a-manzele/pripravy-na-manzelstvi#popis-kurzu>

Centrum pro rodinu Zlín, z. s. *O nás*. [online]. Zlín. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.cpr-zlin.cz>

ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Příprava na svátost manželství*. [online]. Praha: 2001. 32 s. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <http://www.farnostlostice.cz/birmovani/Priprava%20na%20svatost%20man%C5%BElstv%C3%AD.pdf>

ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE. *Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství v ČR*. [online]. Praha: 2010. 20 s. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: http://www.rodinnyzivot.cz/soubor/Smernice_pro_pripravu_na_svatost_manzelstvi.pdf

Český statistický úřad. *Demografická příručka - 2015*. [online]. 24. 11. 2016. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-prirucka-2015>

Česká národní banka. *Kurzy devizového trhu*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp

Český statistický úřad. *Nesezdaná soužití – 2011*. [online]. 30. 06. 2014. 20 s. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nesezdana-souziti-2011-ti6wlv4y3r>.

E-církev.cz. *Metodika předmanželských příprav*. [online]. 2. zasedání 32. synodu ČCE, 15.-18. 5. 2008. 7 s. [cit. 2016-12-01]. Dostupné z: https://www.e-cirkev.cz/data/att/TISK_17_05_Metodika_%20predmanzelskych_%20priprav.pdf

Familia.cz. *Manželská setkání*. [online]. Praha. [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: <http://www.familia.cz/manzelska-setkani/>

For your marriage. *Marriage prep resources*. [online]. Washington D. C. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.foryourmarriage.org/dating-engaged/marriage-prep-resources/>

JABLONSKI, Francizsek. *Slub koscielny. Jak przygotowac? Pastoralne dzialania formacyjne wobec narzeczonych w archidiecezji gnieznienskiej*. [online]. Gniezno.

172 s. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z:

10_Jablonski_Franciszek_Teologia_i_Moralnosc_12-2012%20(1).pdf

JANIŠ, Kamil. *Sexuální výchova – včera, dnes a zítra*. [online]. 47 s. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z:

http://www.planovanirodiny.cz/storage/brod08/02sv_vcera_dnes_zitra.pdf

KATRŇÁK, Tomáš. *Moderní partnerské vztahy a jejich proměna v pozdní době modernity*. [online]. Sociologický časopis, Vol. 36, No. 3. s. 314. [cit. 2016–10–18]

Dostupné z:

http://fsslv.fss.muni.cz/~katrnak/articles/moderni_partnerske_vztahy.pdf

Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna. *Služby poskytované poradnou*

[online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.kppp.cz/sluzby-poradny.html>

Manželství. *O webu*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z:

<http://www.manzelstvi.cz/o-webu/>

Manželství a rodina. *Křesťanská psychologická poradna*. [online]. Praha. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.manzelstviarodina.cz/poradna>

Manželské večery. *Manželské večery*. [online]. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z:

<http://www.manzelskevecery.cz/content/view/manzelskevecery>

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. *Výchova k manželství a rodičovstvu*. [online] 16 s. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z:

http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/vychova_k_manzelstvu.pdf

Nadace mezinárodní potřeby. *Zdravá mládež v ČR*. [online]. Česká Třebová. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <https://mezinarodni-potreby.cz/zdrava-mladez-v-cr>

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia [online]. 100 s. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>.

Rámcový vzdělávací program pro základní školy [online]. 100 s. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>.

Rodinné centrum Emanuel. *O nás*. [online]. České Budějovice. [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <https://www.rcemanuel.cz/o-nas/>

Snoubenci.ascczech.cz. *Slib – římskokatolická církev – česky*. [online]. [cit. 2016–11–21]. Dostupné z: <http://snoubenci.ascczech.cz/?a=1&b=101&id=1734>

ŠULOVÁ, Lenka. *Partnerské vztahy, manželství a rodičovství*. [online]. Sborník z kongresu Pardubice 2007. [cit. 2016–10–18] Dostupné z: <http://www.planovanirodiny.cz/view.php?cisloclanku=2008020102>.

United States Conference of Catholic Bishops. *Marriage preparation*. [online]. Washington D. C. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.usccb.org/issues-and-action/marriage-and-family/marriage/marriage-preparation/index.cfm>